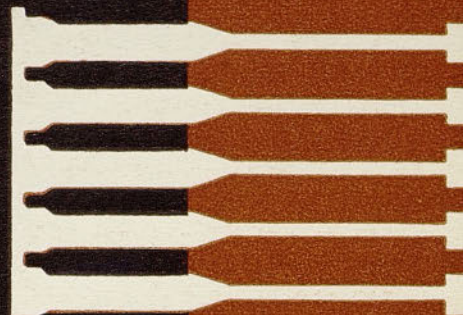
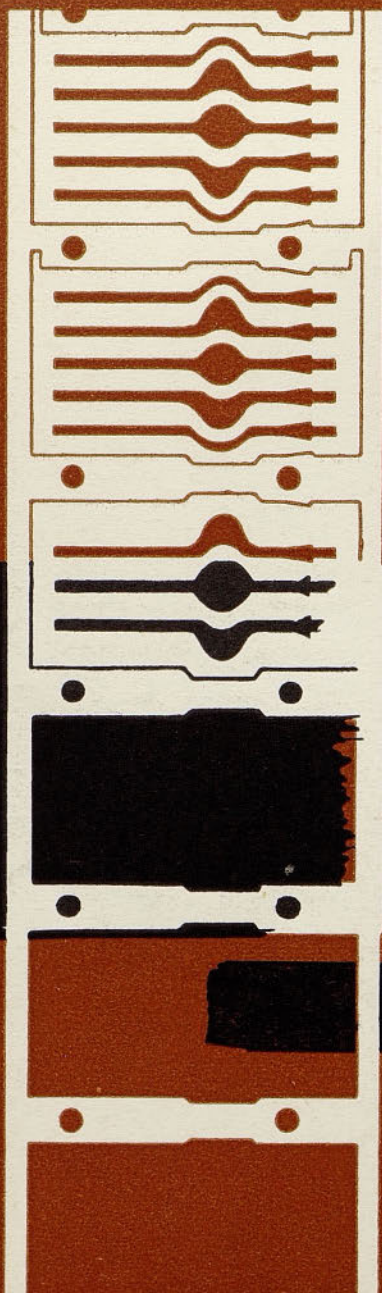

ISKRA

1 9 6 1 - 4 / 5

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV PODJETJA ISKRA

Predsednik republike s spremstvom med ogledom našega paviljona na zagrebškem velesejmu

Blizu 200.000 meščanov Skopja in številnih gostov iz vse Jugoslavije je 13. novembra prisostvovalo veličastni proslavi 17-letnice osvoboditve Skopja in ob tem tudi otvoritve letos dograjenega dela avtomobilske ceste »Bratstvo—enotnost«. Praznično razpoloženje udeležencev proslave se je stopnjevalo do viška, ko je na govorniški oder stopil predsednik republike tovariš Tito in v svojem obširnem govoru obdelal nekatera pomembna vprašanja iz naše industrije in kmetijske proizvodnje, prav tako pa tudi nekatera zunanjepolitična vprašanja. Iz govora predsednika Tita na naslednjih straneh povzemamo tri odlomke, v katerih je govoril o naši mladini in njenih vedrih pogledih v jutrišnji dan, o tem, da naj se bistvo samoupravljanja pri nas odraža v volji večine in o nelojalni konkurenci na tujih tržiščih, katera potiska cene naših izdelkov navzdol. Za delovni kolektiv današnje »Iskre« so še prav posebno pomembna izvajanja predsednika Tita v prvem povzetem odlomku govora.

**NAŠA INVESTICIJSKA
SREDSTVA
MORAMO
UPORABITI
KAR NAJBOLJ
KORISTNO**

NAŠA MLADINA VEDRO GLEDA V PRIHODNOST

Vedno smo govorili in pisali o tem, da naša mladina pomaga graditi našo socialistično deželo, hkrati pa gradi tudi sama sebe, saj kuje iz sebe socialistične ljudi, zavestne ljudi, ljudi, ki se zavedajo svojih nalog. Zdaj, v tem težkem obdobju, ko vlada na vsem svetu negotovost o tem, kaj bo prinesel jutrišnji dan, narodi Jugoslavije in njihova mladina delajo in grade, kot da bo trajal mir vedno. V tem, ko mladina v mnogih deželah ne vidi nobene perspektive za svojo prihodnost, ker je perspektivo povsem zatrla vojna psihoza, naša mladina vedro gleda v svojo prihodnost. Naš cilj je — ne dovoliti, da bi nas zbegale kakršnekoli težave, ne zunanjepolitičnega, ne notranjega značaja, a da v odnosu ne ene in druge vedno ostanemo budni. Ob tej priložnosti bi rad poudaril, dragi tovariši in tovarišice, fantje in dekleta, da danšnja Jugoslavija, da naši narodi gledajo na vas kot na nosilce, graditelje socialistične bodočnosti naše dežele, kot na graditelje, ki bodo ustvarjali in ustvarili veliko bodočnost naših narodov.

Mi smo v petnajstih letih v pokojnem obdobju dosegli, da je naša nerazvita dežela v svojem razvoju tako zelo napredovala, da se zdaj že uvršča med razvite evropske dežele. Ni dvoma, da smo že veliko storili, drži pa prav tako, da nas veliko nalog še vedno čaka. Našo deželo smo industrializirali. Veliko smo že zgradili, gradili pa bomo tudi v prihodnje tako, kakor to ustreza materialnim možnostim naših narodov. Na tej poti

graditve, tovariši in tovarišice, so seveda problemi in težave, na katere smo vedno opozarjali. Težave so bile včasih objektivnega, včasih pa tudi subjektivnega značaja. In danes, ko praznujemo to veliko zmago, bi lahko omenil nekatere izmed njih, zlasti nekatere čisto subjektivnega vprašanja.

Zakaj moramo govoriti o stvareh, o katerih ni prav prijetno slišati. Zato, da bi, ko jih odstranjujemo, lahko lažje in hitreje napredovali in, da bi postopno dosegli v našem nadaljnjem razvoju še veliko večje uspehe. Poglejmo, na primer, industrializacijo naše dežele in pogledmo, kakšne anomalije imamo tu.

Gradimo razna velika in majhna podjetja, dostikrat pa ne pazimo dovolj na to, ali bodo ta številna podjetja vedno rentabilna in ali je treba graditi podjetja istega značaja, podjetja, ki dajejo proizvode iste vrste tudi takrat, ko nam tako velika proizvodnja ni potrebna. Vem, da vsak naš kraj, vsaka naša republika, vsak naš okraj, vsaka naša občina želi imeti kako tovarno, ki bi ji dajala sredstva za razvoj. To je razumljivo. Nastane pa vprašanje, ali je rentabilno in smotno, da gradimo istovrstna podjetja, ne da bi v zadostni meri pazili na to, kam pojdejo njihovi proizvodi, ko bo trg nasičen. Naj navedem samo en primer: V Jugoslaviji imamo že več tovarn gume, zdaj pa bi še nekatere občine zgradile takšne tovarne. Toda to se ne izplača in to je lahko škodljivo i zanje i za skupnost. Graditi moramo tovarne, za katere imamo surovine doma in bomo imeli ali

že imamo za njihove proizvode bolj ali manj zagotovljen trg v naši državi ali izven nje. To pomeni, da moramo naša investicijska sredstva najbolj koristno uporabiti.

Problem, ki sem ga omenil, je tudi v zvezi s problemom drage proizvodnje, ki je pri nas pogostna. Zakaj so pri nas posamezni proizvodi dragi? Predvsem zato, ker jih izdelujejo mnoga majhna, razkropljena podjetja z drobno proizvodnjo. Tako ne moremo doseči visoke delovne produktivnosti, kakor je to možno v velikih podjetjih s sodobno tehniko. Razen tega bo, če se sredstva, ki jih imamo, investirajo v številna sorodna podjetja, prišlo med njimi do nelojalne konkurence.

Ljudje pri nas se včasih ukvarjajo z najrazličnejšimi stvarmi. Imamo tovarne, ki bi rade proizvajale vse, namesto da bi v čimvečji meri kooperirale z drugimi podjetji in tovarnami na zdravi in enakopravni osnovi. To nam seveda povzroča samo škodo, a vse to so stvari, ki nam delajo težave tudi v pogledu prodaje proizvodov ter višine proizvodnih stroškov in cen. Nizka delovna produktivnost je pri nas v Jugoslaviji še vedno eden izmed najvažnejših negativnih pojavov v posameznih podjetjih. Mi se vprašujemo, zakaj cene pri nas dostikrat skačejo, čeprav imamo blago. Gre pravzaprav za to, da nekatera naša podjetja žele zvišati cene svojih proizvodov, da bi spravila tako skupaj večji plačni sklad. Toda tega ne dosežejo s povečanjem produktivnosti in podobnimi ukrepi, marveč žele to doseči z zvišanjem cen. Takšno njihovo delo nam povzroča tudi politične težave, ker se naši ljudje sprašujejo, zakaj se dogajajo takšne stvari in zakaj dopuščamo tako veliko razliko med cenami posameznih proizvodov.

Bralce revije »Iskra« obveščamo, da je zaradi objektivnih in tehničnih razlogov današnja — zadnja letošnja revija izšla s precejšnjo zamudo. V letu 1962 bo revija »Iskra« izhajala redno mesečno in jo bo vsak član kolektiva prejemal po pošti na dom.

BISTVO SAMOUPRAVLJANJA NAJ SE IZRAZI V VOLJI VEČINE

V tej zvezi bi rad povedal tudi o odnosih v naših podjetjih. Naši delovni ljudje lahko ob uveljavljanju svojih pravic samoupravljanja opozarjajo na vse negativne pojave, do katerih lahko pride v posameznih podjetjih in do katerih tudi dostikrat pride. Naši ljudje imajo pravico, če je potrebno, kritizirati tudi svojega direktorja. Bistvo samoupravljanja je tudi v tem, da pride do izraza volja večine delavcev in, da onemogočimo določene pojave, ki so rezultat človeških slabosti in podobnega. Toda zato nihče nima pravice, da takšne delavce, ki bi kritizirali negativne pojave, stoječ na zdravem stališču in v prizadevanju, da se stvari izboljšajo, preganja in odpušča iz službe. Takšne pravice nimajo posamezniki oz. voditelji, ki bi hoteli tako odgovoriti na njihovo kritiko. Naš sistem, sistem samoupravljanja, si je pridobil na svetu že doslej tak ugled, da bi bila velikanska škoda, če bi njegov ugled, ugled najšodobnejšega sistema v proizvodnji, okrnili zaradi določenih, navidez drobnih stvari in negativnih pojavov. Prepričan sem, da bodo naši delovni ljudje

odstranjevali takšne negativne pojave in uveljavili pravico do samoupravljanja, mi pa smo tu, da jim pri tem pomagamo. Na te stvari, tovariši in tovarišice, ne smemo gledati z nekakšnega kompromisnega vidika, marveč je treba vse tisto, kar ni dobro, odstraniti, da bomo lahko še hitreje napredovali.

Tovariši in tovarišice, govorim vam o teh negativnih pojavih, ki nas zdaj ovirajo pri delu, ker postavljamo in moramo odkrito postavljati stvari in odkrito o njih govoriti ne glede na to, kaj bo jutri kdo o nas rekel zunaj naše države, videč v tem povod za trditev, da pri nas ne gre vse tako, kakor bi bilo treba. Kakor sem že rekel, smo vedno govorili o problemih in težavah, ki jih imamo. Če bi šlo vse tako, kakor je treba, o tem sploh ne bi bilo treba govoriti. S tem, da poudarimo tisto, kar ni dobro in kar ni v skladu z našim sistemom, želimo čim laglje in čim hitreje doseči svoj vsestranski razvoj. Zato tudi zdaj odkrito govorimo o težavah, ki jih imamo, ne glede na to, kar bo kdo o nas govoril.

NELOJALNA KONKURENCA NA TUJIH TRGIH PRITISKA NAŠE CENE NAVZDOL

Razen težav, ki sem jih omenil, moram reči, da imamo probleme tudi v naši zunanji trgovini. Naša zunanja trgovina je še zmerom občutljiva točka v našem gospodarstvu. Imamo zelo veliko število izvoznih podjetij, ki na mednarodnem trgu dostikrat neloyalno med seboj konkurirajo in tako potiskajo cene naših proizvodov navzdol. To

škoduje tudi njim samim, toda konec koncev tudi našemu gospodarstvu nasploh. A čemu nam je potrebno, da imamo kakih 500 in več raznih izvoznih podjetij in kdo so, ki jih predstavljajo ta podjetja? Ali so to podjetja proizvajalcev? Ne. To so posredniki, ki izvažajo proizvode naših tovarn in našega gospodarstva nasploh. Ti posred-

niki se ne zanimajo mnogo za to, da li si bo tovarna, katere blago prodajajo, zagotovila tudi za prihodnost stalen trg, ali ne. Ne zanimajo se mnogo niti za proučevanje trga, ker nimajo nobene stvarne zveze s proizvodnjo. Slabost je očitno v tem, da naši proizvajalci, naša industrijska podjetja, ne sodelujejo v zunanji trgovini neposredno, če ne samostojno, pa vsaj več njih skupaj v prodaji svojega blaga na tujih trgih. To bi omogočilo, da bi proučili in spoznali tuje trge, kajti v interesu naših tovarn je, da vedo, po katerem in kakšnem blagu v tej ali oni deželi povprašujejo. Po tem bodo usmerjale tudi svojo proizvodnjo. Skratka, stvar je v tem, da bi morali v pogledu nadaljnjega sodelovanja na mednarodnem trgu organizirati svoje delo znotraj in v odnosu do zunanjega trga, tako da bi imela od tega korist vsa naša skupnost. Nam niso potrebna številna podjetja, ki bodo izvažala proizvode iste vrste, bodi kmetijske, bodi industrijske proizvode; niso nam potrebna mnoga majhna izvozna podjetja za istovrstne proizvode; zadostuje nam mnogo manjše število, ki bo pooperiralo in, ki bo najtesneje povezano z industrijskimi proizvajalci. Takšen način dela bi bil zelo koristen za našo državo.

O notranji trgovini mislim, da vam ni treba mnogo govoriti. Letos smo imeli zlasti pojave neodgovornega zviševanja cen. Dogaajalo se je, da so posamezni trgovci ali proizvajalci, ko so videli, da tega ali onega blaga ni dovolj, tako nenormalno zviševali cene teh proizvodov. To je nepravilno, tovariši. Še bolj žalosten pa je bil pojav, da drže blago v skladiščih, namesto da bi ga prodali na trgu po nižjih cenah. In še zdaj se dogaja, da drže zelo velike količine posameznih vrst blaga v skladiščih, na trgu pa ga je samo nekaj. Posledica takšnega načina je seveda, da obdrže visoke cene tega blaga, ljudje pa ga zato ne morejo kupovati. Tudi pri nas pa bi moralo veljati načelo, da je blago cenejše, če ga je več oz. da se njegova cena zniža, če je blaga izdelanega v večji količini.

ČLOVEK PROIZVAJALEC

Lani v decembru je Zvezna ljudska skupščina izvolila komisijo za ustavna vprašanja, ki naj bi izdelala teze za novo ustavo. Za predsednika te komisije je bil izvoljen tovariš Edvard Kardelj, ki je 29. julija na Brionih odgovarjal uredniku »Borbe« Radu Vujoviću, na vprašanja o bistvenih novostih v naši bodoči ustavi. Spričo obsežnosti odgovorov tov. Kardelja, iz njih povzemamo le nekatere najbolj značilne misli.

K vprašanju o tem, kaj je najvažnejše v tezah za novo ustavo, je tov. Kardelj odgovoril:

»Izhodiščna točka naše nove ustave je človek, človek v proizvodnji na bazi družbenega lastništva nad proizvodnimi sredstvi, človek pri svobodnem delu, človek v upravljanju s proizvodnjo in delitvijo družbenega proizvoda, človek - svobodni proizvajalec, ustvarjalec - v mehanizmu družbenega samoupravljanja, ki se zaveda svoje družbene vloge, svojih pravic in svojih dolžnosti do drugega človeka in do družbene skupnosti.

Na osnovi takih socialističnih ekonomskih in družbenih odnosov se mora razvijati tudi celotna politična in družbena izgradnja. To je po mojem mnenju najvažnejše v tezah za novo ustavo, ker je to tudi sicer najvažnejše v našem celotnem socialističnem razvoju.

S tem hočem posebej opozoriti na dve osnovni razliki med ustavo, ki klije iz naše socialistične stvarnosti in med klasičnimi ustavami, ki so nastale na bazi kapitalistične privatne lastnine.

Predvsem je treba upoštevati, da klasična ustava dejansko obravnava celotno področje ekonomskih odnosov načelno kot privatno stvar državljana kot element njegove osebne svobode. Z drugimi besedami, v tej ureditvi ima vsakdo svobodo, da izkorišča drugega in vsakdo je zavezan, da se v imenu ohranitve take »svobode« podreja eksploataciji, kolikor ni tako »srečen«, da je sam eksploator. Država sicer res v večji ali manjši meri intervenira z regulativnimi ukrepi, toda s takimi, ki v resnici služijo ohranitvi privatne lastnine oziroma pravice do eksploatacije drugega človeka.

Že samo s tem je področje tako imenovane večstranske demokracije v buržoazni državi omejeno na sprejemanje takih regulativnih ukrepov, kakor tudi na probleme zaščite sistema oziroma ureditve ter na zunanje odnose. Naj se še tolikanj menjajo vlade in stranke na oblasti, struktura družbe ostaja nespremenjena, se pravi, celotni družbeni razvoj se giblje v pogojih dominacije privatne lastnine oziroma pravice do eksploatacije drugega človeka. S tem nočem trditi, da mehanizem buržoazne demokracije, posebno v današnjem času, ne more biti izkoriščen za določene strukturalne spremembe, to je za spreminjanje družbeno-ekonomskih odnosov, kolikor obstaja za to dovolj močna in dovolj zavedna politična sila, ki je sposobna izkoristiti določene pogoje. Toda to vedno predstavlja hkrati tudi začetek negacije osnovnih načel, na katerih je zasnovana klasična ustava buržoazno-demokracije države.

V naših pogojih pa ravno ukinitev pravice do eksploatacije dela kot edinega kriterija za delitev družbenega proizvoda, predstavlja izhodiščno točko družbenega razvoja in graditve celotne politične in obče družbene nadgradnje.

Tako postajajo pravica do dela, svoboda dela, pravica do delitve družbenega proizvoda sorazmerno z delom, do enakopravnega sodelovanja v upravljanju proizvodnje in delitve gospodarskega plana itd., ne samo sestavni del osebnih in demokratičnih pravic vsakega človeka, temveč postajajo osnovni cilj obstoja celotnega državnega in družbenega mehanizma.

Z drugimi besedami, vse tisto, kar je privatno lastništvo nad proizvodnimi sredstvi za kapitalistično

ureditev in spričo tega tudi za državo buržoazne demokracije oziroma njeno ustavo, to je v naših pogojih svobodno delo človeka in pravica do delitve družbenega proizvoda po načelu vsakomur po svojem delu.

Razumljivo je, da je družbeno lastništvo nad proizvodnimi sredstvi nedotakljiv pogoj za obstoj takih odnosov in za njihov nadaljnji razvoj v smeri komunizma, to je v smeri ustvarjanja pogojev, v katerih se bo družbeni proizvod lahko delil po potrebah in ne po delu. Iz teh razlogov mora naša ustava v prvi vrsti izhajati od človeka, proizvajalca, to je od njegovega položaja v odnosih proizvodnje in delitve in ne od človeka oziroma državljana. Če je bilo bistvo buržoazne demokratične pravne ureditve v tem, da privatnemu lastniku kapitala zagotavlja čim svobodnejše ravnanje z njegovo privatno lastnino, je cilj naše ustavne ureditve v tem, da zagotovi človeku proizvajalcu, da se svobodno vključi v delo po svojih sposobnostih in nagnjenjih in da s tem avtomatično dobi pravico do upravljanja z družbenimi proizvodnimi sredstvi in pravico do udeležbe pri delitvi po delu, to je po enotnih družbenih merilih za delo. Nobenih drugih možnosti ni za socialistično delitev družbenega proizvoda in nobenih drugih kriterijev v tej delitvi ne more biti. Vsako oddaljevanje od teh načel bi pomenilo podiranje socialističnih ekonomskih in družbenih odnosov. Celokupno področje ekonomskih odnosov preneha stvarno in formalno biti privatna stvar posameznikov, toda ta sprememba hkrati zagotavlja veliko več svobode človeku pri ustvarjanju njegovih lastnih življenjskih pogojev kot kakršna koli buržoazno demokratična ureditev, dejansko mu zagotavlja maksimum take svobode v danih materialnih pogojih.

Vse to govori o potrebi, da naša nova ustava podrobneje kot doslej, obdela pravice človeka na delovnem mestu, pri delitvi družbenega proizvoda, pri določanju planov in ekonomske politike. Prav tako je treba podrobneje kot doslej določiti načela splošnega družbenega planiranja in globalne delitve, in sicer v tem smislu, da bodo od-

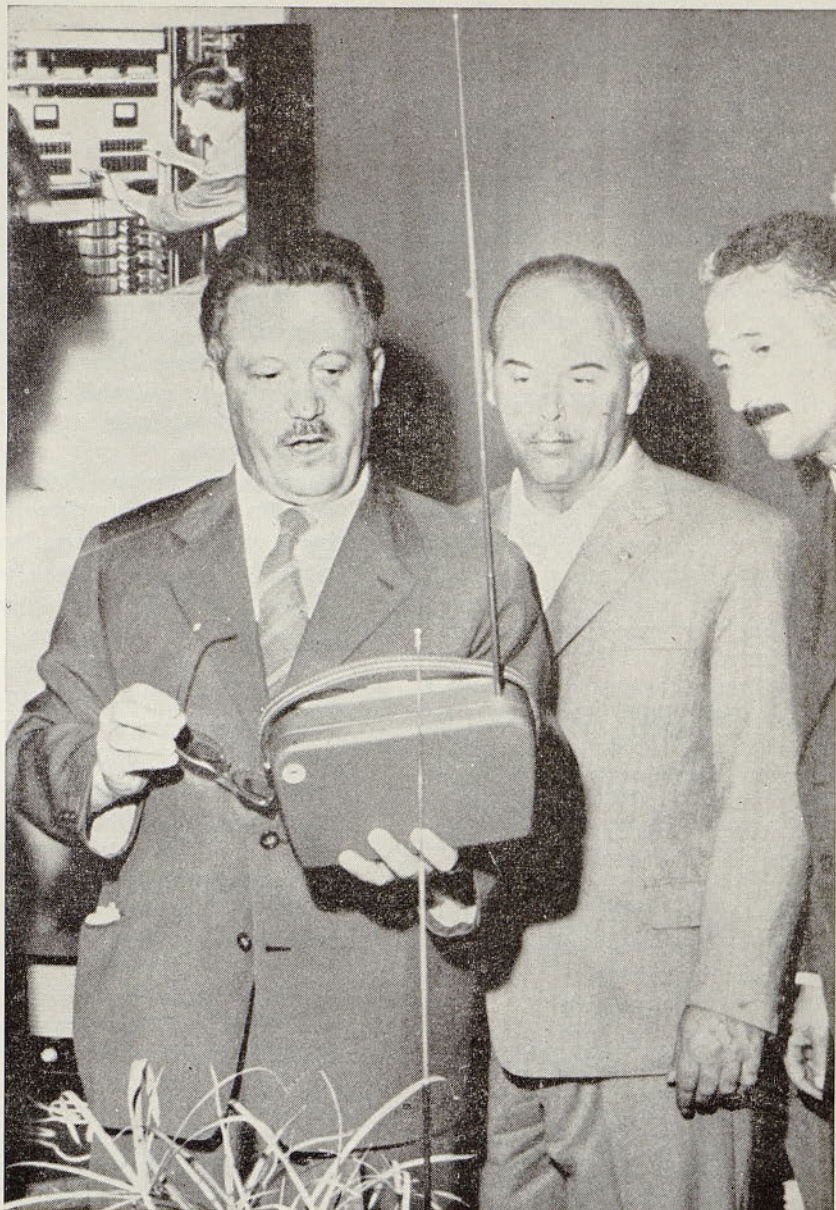
nosi med posameznikom oziroma posameznimi delovnimi kolektivi ter družbo, manj stvar tekoče politike — čeprav bo le-ta tudi nadalje, naravno, imela svoj vpliv — in bolj stvar dolgoročne delovne orientacije posameznikov oziroma kolektivov. Hkrati bo moralo vse to še bolj preprečiti nepotrebno administrativno vmešavanje v ekonomske odnose in vsestransko okrepiti individualno ustvarjalno pobudo na bazi družbenega lastništva nad proizvodnimi sredstvi.

To so razlogi, zaradi katerih teze za novo ustavo posvečajo največ pozornosti tem vprašanjem. — Očitno morajo prav te pravice človeka-proizvajalca in upravljavca — predstavljati uvodni del in osnovo celotne naše nove ustave.«

Iz nadaljnjih odgovorov predsednika komisije za ustavna vprašanja, tov. Edvarda Kardelja, na vprašanja urednika »Borbe« je razvidno, da naša nova ustava ne bo več samo ustava države, pač pa tudi ustava samoupravljanja. Ustava seveda ne bo mogla dati neke idealne skice samoupravljanja ter določiti tempa njegovega nadaljnega razvoja, toda tisto, kar mora dati, je to, da okrepi družbeno samo upravljanje in do maksimuma osvobodi poti za njegov nadaljnji razvoj.

V skladu z našim razvejanim mehanizmom družbenega samoupravljanja bo treba neogibno spremeniti ves naš vodilni sistem. Dejansko ne bomo več volili poslancev, ampak delegacije za skupščino. — Poslanec ne bo torej več »teritorialni zastopnik«, temveč bo zastopal neposredne koristi delovnih ljudi na različnih področjih družbenega samoupravljanja. Člani Zveznega odbora bi bili samo poslanci in praviloma stalno na delu v skupščini, to se pravi, ne bi mogli opravljati nikakršne druge upravne ali podobne funkcije.

Seveda se bo moral bistveno spremeniti s tem v zvezi tudi celoten sistem kandidiranja in samih volitev. Volitve v ljudske odbore v komunah — in to v vse njihove predstavniške organe — bi bile neposredne, bodisi po teritorialnem načelu ali po načelu posameznih podjetij ali ustanov. Volitve v republiške in Zvezno ljudsko skup-

Tov. Edvard Kardelj in dr. Marijan Breclj si na Gorenjskem sejmu ogledujeta tranzistor-ski radijski sprejemnik

ščino bi bile takoj po volitvah v ljudske odbore, v načelu na osnovi sistema delegatov, to se pravi tako, da bi skupine komun po določenem številu prebivalcev delegirale svoje delegacije v razne odbore in zbere ljudske skupščine. Za člane Zveznega zbora je v načrtu referendum, s katerim bi volivci potrdili ali zavrnili sklep ljudskega odbora in morebiti postavili protikandidata.

Bodoča ustava bi sicer določala izvršni svet, le, da bi bile njegove

funkcije skrčene. Del teh funkcij bi namreč prenesli na Zvezni zbor ljudske skupščine, del pa na vodilne upravne organe, medtem ko bi izvršnim svetom ostale funkcije koordinacije, usmerjanja in kontrole upravnih organov. Le-ti pa bi seveda postali samostojnejši, a hkrati tudi bolj odgovorni neposredno ljudski skupščini.

Teze, kot je poudaril tovariš Kardelj, določajo uvedbo tako imenovanega načela rotacije, to je obvezno izmenjavanje ljudi na vseh

O HIGIENSKO-TEHNIČNEM VARSTVU

odgovornih političnih položajih v federaciji in republikah, kakor tudi v organih samoupravljanja. Nihče ne bi mogel biti na primer poslanec, niti član Izvršnega sveta dve volilni obdobji. Da pa bi pri tem ohranili potrebno kontinuiteto v delu teh organov, je v načrtu predvideno tako, da bi vsaki dve leti izmenjali polovico sestava volilnih organov. Podobno naj bi se izmenjavali tudi kadri na vodilnih mestih v državni upravi. To bi vsekar prispevalo k hitrejšemu zapazanju posameznih problemov, ki jih pogostokrat rutina zasenčuje. Zlasti nam je tak sistem neogiben zato, da bi se še bolj uspešno borili proti pojavom birokratizacije v administrativni otroposti. Na drugi strani pa zaradi takega sistema nikakor ne bi izgubljali sposobnih ljudi, ker bi le-ti prek zelo pomembnih organizacij, kot so Socialistična zveza, Zveza komunistov in druge.

Okrajni ljudski odbori naj bi po novi ustavi imeli znatno skrčene pristojnosti in funkcije. Le-te naj bi bile v glavnem omejene na koordinacijo na nekaterih področjih dejavnosti komun in na urejanje posameznih nalog.

Na volitvah v zbere proizvajalcev v prihodnje ne bi sodelovali samo delovni kolektivi v proizvodnji oziroma v gospodarskih organizacijah, temveč tudi in enakopravno kolektivi v našem zdravstvu, prosveti, upravi in drugih ustanovah.

Nova ustava bo govorila tudi o komuni kot osnovni celici našega družbenega sistema. Posebej bo obravnavala tudi osebne pravice in jih označevala kot realni produkt celotne družbene strukture pri nas. To se pravi, da osebne pravice človeka izvirajo iz celotnega našega sistema družbenega samoupravljanja, posebno pa iz položaja človeka-proizvajalca in upravljavca oziroma njegove pravice, da upravlja proizvodnjo in samostojno razdeljuje produkt po delu.

Posebno poglavje v naši novi ustavi bo posvečeno tudi mednarodnim odnosom, bo pa na splošno dokument, ki bo sam po sebi najzgovorneje pričal o vseh naših uspehih in o uspehih naše socialistične revolucije, ki sta jo vodila Zveza komunistov Jugoslavije in naš predsednik Tito.

V sejni sobi tovarne »Metalna« v Mariboru je bila julija razširjena seja predsedstva Republiškega odbora sindikata kovinarjev Slovenije. Razen članov predsedstva so se je udeležili tudi nekateri predsedniki sindikalnih podružnic, vodje kadrovsko-socialnih služb in varnostni tehniki večjih industrijskih podjetij s področja kovinarske stroke, ki so v svoji razpravi obdelali številna vprašanja okrog te pomembne službe v naših industrijskih podjetjih. Poročilo člana predsedstva in vodje kadrovsko-socialne službe tovarne »Iskra«, Kranj, tov. Franca Božiča, je bilo skrbno pripravljeno, tehtno in zanimivo in je kot takšno izzvalo obširno in stvarno razpravo o problematiki higiensko-tehničnega varstva, njegovi vlogi in pomenu in o vsem, kar se pojavlja zlasti zdaj, ko podjetja formirajo, ali pa se že začinjajo uveljavljati osnovane ekonomske enote. Tu se pojavljajo, verjetno pa se bodo pojavila v še širšem obsegu najraznovrstnejša vprašanja, katerim gre glede na pomembnost higiensko-tehničnega varstva za delavca in prav tako tudi za vsako podjetje, posvetiti vso pozornost in jih začeti reševati z vso resnostjo. Prav zato je bila pobuda predsedstva RO sindikata kovinarjev — sklicati razširjeno sejo, zelo koristna, seja sama in referat ter razprava na njej pa sta tudi v celoti dosegla svoj namen.

REFERAT TOV. F. BOŽIČA

Aktualni problemi s področja delovne varnosti in splošnega higiensko-tehničnega varstva pri delu, v luči novih predpisov o organizaciji zdravstvene službe in v pričakovanju reorganizacije socialnega zavarovanja narekujejo potrebo, da temeljito proučimo te probleme. Prav zato je naloga današnje razširjene seje Predsedstva Republiškega odbora, ki je namenjena za osvetlitev teh problemov, da bo Republiški odbor v prihodnosti lahko zavzel določena stališča glede higiensko-tehničnega varstva v naših gospodarskih organizacijah.

Pred uvedbo delavskega samoupravljanja pri nas smo govorili o pojmu »delovne zaščite«. V teh časih je naloga zaščite pri delu bila izključno na sindikatih. V pogojih kapitalistične proizvodnje so sindikati postavljali delovno zaščito v svoje borbene razredne programe. Ko smo pri nas uvedli delavsko samoupravljanje, pa se je pojem »delovne zaščite« spremenil

in pričeli smo govoriti o higiensko-tehnični zaščiti pri delu. Četudi v pogojih samoupravljanja ni mesta za pojem »zaščite« pa smo se tega izraza kljub temu posluževali. Organi higiensko-tehnične zaščite v podjetjih so pogostno ob zaslonbi inšpektoratov za delo kot oblastnih organov, morali popularizirati delovno varnost v borbi proti ozkim tehnokratskim gledanjem vodilnih ljudi v proizvodnji. Niso še daleč časi, niti niso redki primeri, ko je služba varnosti pri delu v podjetju dobila svoje pravo mesto in naletela na podporo vodstva tovarne šele potem, ko so se zaradi določenih nesreč morali vodilni uslužbenci zagovarjati pred rednimi sodišči. Nema lokrat je pri urejanju delovnih pogojev v podjetjih bila odločilnega pomena šele tako imenovana ureditvena odločba inšpektoratov za delo ali pa sanitarnih inšpektoratov. Takšno stanje ni bilo skladno s težnjami upravljavcev po čim večjih pristojnostih v upravljanju proizvodnje in s težnjami po čim širšem sodelovanju pri urejanju

kadrovsko socialnih problemov vseh delavcev v delovnem razmerju.

Nov gospodarski sistem, ki postavi za delitev dohodka gospodarskih organizacij na popolnoma druge osnove, je bilo mogoče uveljaviti le ob najširši decentralizaciji delavskega samoupravljanja. Prav ta položaj pa postavlja tudi področje higiensko-tehnične varnosti pri delu na bistveno drugačne elemente. Za naše delavce ne more več obstajati neka služba »zaščite pri delu« ali pa »varstva pri delu«.

Prav tako kot vsa druga področja, si tudi področje higienske in tehnične varnosti pri delu morajo urejati upravljavci sami, v ta namen pa si postavijo strokovno službo. Le-tej službi organi samoupravljanja neposredno ali pa prek svojih komisij dajejo naloge in nadzirajo, kako le-ti naloge realizirajo. V današnjih pogojih samoupravljanja in delitve dohodka proizvajalce ne ščiti neka služba »zaščite«, ker jih pravzaprav nima pred čim ščititi, če proizvajalci sami upravljajo s proizvodnjo in v celoti urejajo celotna delovna razmerja. Zato je primerneje, če govorimo o higiensko-tehnični varnosti pri delu. Strokovnjaki, ki se v naših gospodarskih organizacijah poklicno ukvarjajo s problemi higiensko-tehnične varnosti pri delu, morajo to področje proučevati, izdelovati strokovne analize in jih predlagati organom samoupravljanja v razpravo, sklepe in odločitve organov samoupravljanja pa so strokovnjaki za higiensko-tehnično varnost dolžni izvajati, kot to zahtevajo organi samoupravljanja.

Ponekod se pojavljajo težnje, naj bi varnostni inženir ali tehnik bil podrejen neposredno direktorju podjetja ali pa celo upravnemu odboru. Takšne težnje so nedvomno zmotne in preračunane na to, da varnostni strokovnjak po administrativni poti v podjetju zadobi svoj status in afirmacijo. Strokovnjak za varnost pri delu v podjetju se mora zavedati, da je poklican, da dela v celotnem organizacijskem timu podjetja pri urejevanju delovnih pogojev, ki bodo omogočali vsem

članom kolektiva nemoteno in varno sodelovanje v proizvodnji.

Naši delavski sveti in upravni odbori prepogosto probleme higiensko-tehnične varnosti prenašajo na svoje komisije in tem komisijam v precejšnji meri dajejo tudi določene upravne pristojnosti. Pojavlja pa se vprašanje ali je takšna metoda dela pravilna. Organi samoupravljanja morajo o vseh važnejših problemih v podjetju razpravljati na svojih sejah in zasedanjih kolektivno, prav tako tudi o vprašanih higiensko-tehnični varnosti pri delu, ne pa le v nekih izoliranih organih, na primer komisijah, četudi so le-te formirane iz organov samoupravljanja. — Takšne metode dela so morda rezultat dosedanjih uspehov v delu komisij za HTV in prav zato so ti problemi še danes prepuščeni v izključno pristojnost teh komisij. Komisije vsekakor morajo obstajati, saj so v dosednji praksi dale odlične rezultate, vendar pa naj kompleksno problematiko kolektivno pretresajo organi samoupravljanja in vodstva družbeno političnih organizacij.

Ko smo v naših gospodarskih organizacijah zaradi uvajanja novega gospodarskega sistema in novega načina delitve dohodka pričeli s formiranjem ekonomskih enot, so ponekod pravilno zastavili vprašanje, katere pristojnosti bodo ekonomske enote še prepuščale centralnim organom. V mnogih primerih pa so to vprašanje postavili obratno, s centralnega mesta in se je glasilo, katere pristojnosti lahko centralni organi prepustijo ekonom-

skim enotam. Ne nameravam se spuščati v pravilnost takšnih ali drugačnih formulacij tega vprašanja. V praksi se je namreč pokazalo, da v večini primerov o pristojnostih s področja higiensko-tehnične varnosti v naših podjetjih niso razpravljali in niso opredeljevali, kateri organ samoupravljanja naj bi bil odgovoren tudi za higiensko-tehnično varnost pri delu. Prav zato v večini primerov v naših podjetjih še vedno centralni organi imenujejo svoje komisije, ki so odgovorne za pogoje delovne varnosti v celotnem podjetju.

Če to vprašanje gledamo z gledišča kompleksne odgovornosti delavcev v ekonomski enoti za proizvodne probleme, potem ne moremo izolirati varnosti pri delu in moramo tudi to področje prepustiti v upravljanje neposrednim proizvajalcem.

V naših gospodarskih organizacijah imamo različno urejen status službe HTV v celotni organizacijski strukturi podjetij. Vendar v večini primerov te službe sodijo v kadrovsko-socialne sektorje podjetij, kot samostojne službe s svojimi važnimi nalogami.

Glede na dosedanje faze decentralizacije samoupravljanja pa se ponekod že postavlja vprašanje, ali naj se službe HTV postavi kot samostojne ekonomske enote, ker te službe imajo nalogo delati za interese vseh ekonomskih enot gospodarske organizacije. Kot antiteza temu pa se postavlja vprašanje ali ima služba HTV kot samostojna ekonomska enota zagotovljen ob-

Maribor: most čez Dravo

Udeleženci razširjene seje RO sindikata kovinarjev o HTV

stoj, ker nima lastnih meril, na podlagi katerih bi lahko jasno formirala svoje zahteve nasproti drugim ekonomskim entotam, katerim dela usluge.

Služba HTV ima v okviru naše pozitivne zakonodaje vrsto zakonskih predpisov, med drugim tudi predpise o uporabi osebnih zaščitnih sredstev. Nabava teh sredstev sicer bremeni materialne stroške ekonomskih entot, vendar pa vse to v dosedANJI delitvi dohodka vpliva na večanje stroškov proizvodnje in na ta način posredno vpliva tudi na osebne dohodek. Pri vsem tem pa obstaja nevarnost ozkega gledanja morda samih upravljavcev v ekonomski entoti, ki ne bodo voljni odobravati sredstev za varno delo, ker bi na ta način zmanjšali čisti dohodek ekonomske enote. Ozko in kratkovidno gledanje na trenutno stanje v posameznih primerih lahko dovede do tega, da bi delavci zaradi osebnih dohodkov pričeli pozabljati na lastno varnost.

Nov sistem zdravstvenega zavarovanja, zlasti pa nov sistem finansiranja socialnega zavarovanja, bo naše gospodarske organizacije navajal k čimvečji borbi proti nesrečam pri delu in borbi proti izostankom od dela zaradi poklicnih in drugih bolezenskih pojavov. Če s tega gledišča gledamo na problem, potem nam jasno stopi v ospredje potreba po krepitvi higi-

ensko tehnične varnosti, ker pod tem pojmom razumemo zdravstveno in tehnično varnost v podjetju.

Celotni novi gospodarski sistem je usmerjen na večanje produktivnosti, vendar ne na povečanje intenzitete fizičnega dela. Kljub temu pa ne moremo izključevati primerov, ko bo v ekonomskih entotah prišlo tudi do tako imenovanega »hlastanja za zaslužkom«. Te pojave smo upravičeni pričakovati, čeprav nas novi gospodarski sistem ne stimulira v to smer. Tudi to narekuje potrebo po dobro organiziranih službah varnosti pri delu, katerim pa morajo diktirati vsebino in smer dela organi upravljanja.

V tej celotni problematiki moramo upoštevati tudi element varnostne vzgoje v vseh fazah strokovnega izobraževanja. Problem varnostne vzgoje sicer ne sodi izključno v pristojnost službe HTV. Zaradi prej naštetih faktorjev, ki omogočajo naglo rast naše industrije in pa večanje produktivnosti, moramo upoštevati, da bomo probleme higiensko tehnične varnosti pri delu uspešno reševali le v primeru, če bodo vsi naši strokovni kadri menili, da je organizacija zdravega in varnega dela prav tako njihova naloga, kot jim je naloga skrb za koordinacijo proizvodnje, doseganje postavljenih proizvodnih planov itd. V našem strokovnem šolstvu pa še vedno pogrešamo

takšne učne programe, ki bi naše kvalificirane delavce navajali k varnemu delu in, ki bi vodilne ljudi v proizvodnji usposabljali za organizacijo delovne varnosti v proizvodnji.

Pri tem bi zelo pomembno vlogo lahko odigrali izobraževalni centri v podjetjih, kakor tudi vse institucije, ki se ukvarjajo s strokovnim usposabljanjem kadrov za proizvodnjo. Na vse to imajo sindikalne podružnice lahko takojšen vpliv, ker imajo vso pravico v tem smislu zahtevati izpolnitev učnih programov.

Pravilno razporejanje delavcev na delovna mesta, ki v večini primerov sodi v pristojnost ekonomskih entot, bi utegnilo morda dovesti do tega, da bi iz proizvodnje pričeli izločati dela manj zmožne, ostarele, onemogle ali pa invalidne delavce. Tega vprašanja se je treba lotevati po našem mnenju s polno mero socialističnega humanizma, ker je prav na teh primerih pričakovati, kako bomo oblikovali načela socialistične morale. Zabeleženi so primeri, ko so v nekaterih podjetjih enostavno napravili spiske zdravstveno ogroženih delavcev in zahtevali od interne zdravstvene službe, naj uvede postopek za invalidsko upokožitev. Takšne primere brezdušnosti in birokracije je treba onemogočiti. Nikakor pa s tem ne mislim, da se v določenih primerih ne bi kazalo posluževati zakona o invalidskem zavarovanju. Določila tega zakona pa so zelo zastarela in ne bodo mogla vzdržati v sedanjem razvoju naših proizvodnih odnosov in bodo morala doživeti v najkrajšem času bistvene popravke.

Služba varnosti pri delu mora vzgojno delovati na ves delovni kolektiv in zaradi tega se mora posluževati smotrnih propagandnih sredstev in prikazovati ekonomske elemente s tem v zvezi.

Ko izbiramo kadre za poklicne strokovnjake na področju varnosti pri delu, moramo upoštevati, da službe HTV ne moremo privesti na raven birokratske inšpekcijske institucije, temveč da morajo strokovnjaki na tem področju iti z našim družbenim razvojem vzporedno in v svojem delu biti v resnici dinamični. Navajam primer iznajdljivosti varnostnega tehnika v »Metalni«

v Mariboru. Varnostni tehnik tega podjetja je leto za letom ugotavljal, da se na deloviščih dogajajo težke in celo smrtne nesreče pri delu prav v dnevih pred ljudskimi prazniki. Odločil se je, da pred nekim praznikom pošlje v jutranjih urah na vsa delovišča telegrame, v katerih opozarja šefe ekonomskih enot, naj njihova pozornost varnosti pri delu tudi ta dan ne pojenja. Hkrati jim je voščil srečno praznovanje. Rezultat tega je bil, da na nobenem delovišču »Metalne« ta dan ni prišlo do nesreče pri delu. S tem primerom hočem povedati, da je polje smotrnega vzgojnega dela varnostnega inženirja in tehnika neomejeno široko. V takšnih primerih bi morali organi samoupravljanja nagrajevati varnostne strokovnjake, saj je z določenimi ukrepi lahko rešenih veliko človeških življenj oziroma zagotovljena popolna varnost velikega števila naših delovnih ljudi.

V zvezi z nakazanimi problemi je treba spregovoriti nekaj o nalogah naših sindikalnih organizacij. Le prerado v naših podružnicah prevlada mnenje, da mora sindikat zahtevati, naj se ustrezna služba v podjetju formira in, ko je to doseženo, mislijo, da je sindikat s tem svojo nalogo opravil. Temu stališču ne bi mogli pritrditi, saj vemo, da je urejevanje zdravega in varnega dela v proizvodnji stalna in nepretrgana naloga sindikatov. Pri vsem tem moramo imeti pred očmi, da ne proizvajamo vedno več zaradi tega, da bi več delali, temveč, da razvijamo našo proizvodnjo zato, da bomo našim delovnim ljudem omogočili boljši standard in, da bomo ustvarili resnično prave medsebojne odnose vseh delavcev, ki sodelujejo v proizvodnji. Če temu cilju podredimo vse ostale naše naloge, potem bodo naše sindikalne organizacije vztrajno delovale za izboljševanje delovnih pogojev in za organizacijo vedno bolj varnega dela v korist delovnih ljudi.

Nakazani problemi s področja higiensko tehnične varnosti pri delu so le podlaga, da bomo v razpravi mogli zavzeti stališča, ki bodo usmerjala delo sindikalnih podružnic na področju kovinske, elektroindustrije in elektrogospodarstva Slovenije.

Mariborska železniška postaja sodi med najmodernejše pri nas

IZ RAZPRAVE O HTV

V času, ko se v naših podjetjih snujejo, ali pa že tudi vedno bolj izoblikujejo in uveljavljajo ekonomske enote, se pojavlja vrsta vprašanj okrog higiensko-tehničnega varstva, katera kaže in je nujno treba reševati zelo dosledno. Predvsem je osrednje vprašanje, kakšno bodi novo mesto HTV v času, ko prehajajo široke pristojnosti z osrednjih organov delavskega samoupravljanja na organe upravljanja v ekonomskih enotah. Postavlja se vprašanje, kako naj HTV deluje v novi organizacijski obliki podjetij, kakšen naj bo njegov status, kakšni nadaljnji pogoji za še uspešnejšo skrb za delavca in za njegovo varnost pri delu in podobno.

Še zlasti tehtna so vprašanja ekonomskih odnosov, na osnovi katerih ekonomske enote medsebojno poslujejo in pri čemer se higiensko-tehnično varstvo trenutno nahaja v nejasnem položaju, za svoje nadaljnje in uspešno poslovanje. Gre namreč za to, kako določiti najbolj ustrežajoč status in pogoje, v katerih bo še nadalje lahko nemoteno in uspešno opravljalo svoje pomembno poslanstvo.

Higiensko-tehnično varstvo posameznim ekonomskim enotam predpisuje potrebna zaščitna sredstva in ukrepe, ki naj delavcu zagotovijo popolno varnost pri delu. K temu je povsem odveč pomislek nekaterih, češ, da to povečuje materialne stroške ekonomske enote. Res je, do neke meje te stroške dejansko povečuje, toda s tem prepričuje, da bi delavec-proizvajalec, pa ekonomska enota, celotno podjetje in končno tudi sama skupnost, utrpeli še večjo škodo zaradi pomanjkljivih in nezadostnih zaščitnih sredstev pri delu.

V razpravi je padel tudi predlog, naj bi higiensko-tehnično varstvo, čeprav še nima povsem jasnih meril, po katerih naj bi krojilo svoje zahteve nasproti ekonomskim enotam, katerim opravlja usluge, formirali v samostojno ekonomsko enoto in ji določili ekonomske odnose za sodelovanje in poslovanje z drugimi ekonomskimi enotami. To je seveda le eden od predlogov za morda koristno organizacijsko obliko HTV v novih pogojih, vsekakor pa se je reševanja vprašanih statusa higiensko-tehničnega var-

(Dalje na strani 107)

V BOJU ZA MIR NA SVETU

V času, ko je po končani drugi svetovni vojni mir na svetu najbolj resno ogrožen, ko na številnih žariščih spet neusmiljeno rožlja smrtonosno orožje, ko se vedno močnejše razvija tako imenovana hladna vojna, pa so se od 1. do 6. septembra v Beogradu sestali šefi držav in vlad petindvajsetih nevezanih držav, najodločnejših borcev za ohranitev svetovnega miru, da bi na zgodovinski konferenci miru najostreje obsodili zaostrevanje mednarodnih odnosov in ogrožanje svetovnega miru.

Šefi držav in vlad: Afganistana, Alžirije, Burme, Cejlona, Cipra, Etiopije, Gane, Gvineje, Indije, Indonezije, Iraka, Jemena, Jugoslavije, Kambodže, Konga, Kube, Libanona, Maroka, Malija, Nepala, Saudske Arabije, Somalije, Sudana, Tunizije in Združene arabske republike, kot opazovalci pa še Bolivije, Brazilije in Ekvadorja, so na konferenci v Beogradu izmenjali svoja gledišča o najbolj perečih mednarodnih problemih, odločeni prispevati čim več k miroljubnemu sodelovanju med narodi vsega sveta in k zaščiti tako ogroženega miru na svetu.

Po obsežnih in dolgotrajnih razpravah, katere so budno spremljali svobodoljubni in miru željni narodi vseh kontinentov, so delegati izvenblokovskih dežel sprejeli 27 pomembnih točk obsegajočo deklaracijo — manifest miru in izjavo o nevarnosti vojne in poziv za mir. Konferenca v Beogradu je sklenila, da je treba to deklaracijo poslati Organizaciji združenih narodov, prav tako pa tudi vsem državam, članicam in nečlanicam te organizacije.

Nadalje pa je beograjska konferenca miru zadolžila predsednika Indonezije, dr. Sukarna in predsednika republike Mali, Keito, kakor tudi predsednika indijske vlade, Nehruja, in predsednika Gane, dr. Nkrumaha, da so izročili predsedniku ZDA Kennedyju in premieru Sovjetske zveze Hruščevu po-

sebni pismi, v katerih ju udeleženci beograjske konference miru pozivajo, naj storita vse, da bo prenehalo nevzdržno stanje napetosti v svetu in bo odstranjena sleherna najmanjša nevarnost za izbruh tretje vojne, kajti, sledeč željam ve-

čine človeštva, udeleženci konference v Beogradu v treznem, miroljubnem reševanju vseh sporov in napetosti v svetu, vidijo edini pametni in za vse človeštvo ugodni način odstranjevanja odnosov, ki bi utegnili zanetiti novo vojno.

IZJAVA O NEVARNOSTI VOJNE IN POZIV ZA MIR

1. Konferenca šefov držav ali vlad izvenblokovskih dežel je hudo v skrbeh, ker — celo navzlic že obstoječi napetosti — tako kot nikdar prej, grozi svetu nevarni in kritični položaj z neposredno in zloveščo možnostjo spopada, ki bi se pozneje skoraj gotovo lahko razvil v novo svetovno vojno. V dobi atomskega orožja in kopičenja sredstev za množično uničevanje, bi takšen spopad in vojna neizogibno pripeljala do opustošenja, kakršnega doslej še ni bilo, če ne tudi do uničenja sveta.

2. Konferenca sodi, da se je treba tej katastrofi izogniti in, da je zato neogibno potrebno, nujno potrebno, da zainteresirane strani, zlasti pa ZDA in Sovjetska zveza, takoj opustijo svoje vojaške priprave in korake, ki jih delajo v zadnjem času in ne ukrenejo ničesar, kar bi lahko omililo položaj ali prispevalo k temu, da bi se le-ta še bolj ne poslabšal, in, da se ponovno začno pogajati o mirni izgladitvi sedanjih nasprotij med njimi, z dolžnim spoštovanjem načel Organizacije združenih narodov, kakor tudi, da vztrajajo v pogajanjih, dokler tako one kot ostali narodi sveta ne uresničijo popolne razorožitve in trajnega miru.

3. Medtem, ko so danes sklepi, ki peljejo v vojno ali v mir, odvisni od teh velesil, pa čuti posledice ves svet. Zato so vse države in narodi trajno zainteresirani na tem in želijo, da bi bila stališča in ravnanje velesil takšna, da bi omogočila člo-nemu uničenju. V prepričanju, da želita mir, poziva konferenca veštvu napredovati po poti do miru in blaginje, ne pa k usod-predsednika Združenih držav Amerike in predsednika ministrskega sveta Sovjetske zveze, naj čim prej navežeta neposreden stik, da bi odvrnila grozeči spopad in vzpostavila mir.

4. Konferenca izraža resnično upanje, da bodo vsi narodi, ki niso tukaj zastopani, zavedajoč se skrajne resnosti položaja, poslali podoben poziv voditeljem teh držav in hkrati izrazili in poudarili željo in odločnost vsega človeštva, da dočaka uresničitve trajnega miru in varnosti za vse narode na svetu.

(Nadaljevanje s strani 105)

stva v novih okoliščinah treba ločiti z vso doslednostjo in temeljitostjo, da le-to pri svojem nadaljnjem delu ne bi bilo ovirano na račun morebitnih organizacijskih slabosti ali pomanjkljivosti, katerim pa bi se pri resnejši obravnavi tega problema sicer lahko izognili in HTV res postavili na mesto, ki mu gre.

Razprava na tem mestu sicer ni imela namena teh vprašanj rešiti, kar bi bilo tudi neizvedljivo spričo specifičnosti pogojev v vsakem posameznem podjetju, predvsem pa je bil njen namen, določiti pomen službe HTV in določitev njenega najugodnejšega mesta v nadaljnjem razvoju delavskega samoupravljanja v gospodarskih organizacijah. Tudi zadeve s področja higienske in tehnične varnosti pri delu morajo odslej urejati upravljavci sami, zato gre formirati strokovno službo in ji v danih pogojih nuditi vse pogoje za uspešno delovanje. Nekateri diskutanti so v razpravi pojasnili, kako je HTV formirana v njihovih podjetjih in kako skrbi za varnost delavca. — Posebej pa so številni med njimi razpravljali o pomanjkljivostih, zastarelosti in pogostokrat neučinkovitosti razpoložljivih sredstev, o tem, da bi bilo nujno v določenih primerih, ko nimamo ustreznih domačih zaščitnih sredstev, seči po uvoženih in v zvezi s tem, seveda urediti vprašanje carine za uvoz takšnih sredstev. Seveda je bilo v razpravi precej govora tudi o preventivi in zdravstveni službi, skrbi za delovne invalide in za njihovo rehabilitacijo, za prekvalifikacijo na delovna mesta, na katerih še lahko delajo kljub svoji invalidnosti in si tako omogočajo boljše življenjske pogoje, o obratnih ambulantah in zdravstvenih uslugah in o vrsti drugih vprašanj.

Končna ugotovitev — seja je v vsakem pogledu dobro uspela in bi bilo prav gotovo koristno, če bi predsedstvo RO sindikata kovinarjev Slovenije, na podoben način v bodoče obravnavala tudi vsa druga področja, kot na primer delitev osebnega dohodka in druga vprašanja, ki v hitrem razvoju in novih ukrepih v našem gospodarstvu terjajo učinkovite najširše razprave in ugodno reševanje.

TOVARNA AVTOELEKTRIKE

V NOVI GORICI

SAMOSTOJNA PROIZVODNA ENOTA »ISKRE«

Perspektivni načrt razvoja združene »Iskre« v naslednjih letih predvideva postopno razvijanje sedanjih Iskrinih obratov v samostojne, specializirane tovarne. Odkar je bil v okviru proizvodne enote Kranj formiran obrat avtoelektrike v novi Gorici, je pravzaprav le ne-

vilni gostje iz Kranja in drugih enot »Iskre«. Pod parolo: Osamosvojitvev — izpit zrelosti, je bil postavljen govorniški oder, ob katerem so se zvrstili govorniki na tej slavnosti.

Zbrane goste in delovni kolektiv je pozdravil direktor Tovarne avto-

Generalni direktor »Iskre« govori kolektivu v Novi Gorici

kaj več kot leto dni, a vendar se je pokazalo, da je delovni kolektiv že dorasel temu, da začne voditi svojo tovarno samostojno, kot peta izmed sedanjih proizvodnih enot združene »Iskre«. K temu so izrekli svoj odločilni da tudi najvišji organi delavskega samoupravljanja in tako je delovni kolektiv Tovarne avtoelektrike v Novi Gorici 26. septembra proslavljajal dan, ko je ta enota postala samostojna proizvodna enota »Iskre«.

Ob zvokih domače glasbe se je delovni kolektiv po končanem delu ob 12. uri polnoštevilno zbral v veliki, okrašeni montažni hali. Na proslavo so prispeli tudi šte-

elektrike v Novi Gorici, tov. Anton Seljak, ki se je hkrati zahvalil kolektivu in vodstvu »Iskre« v Kranju za vso pomoč, da je tovarna v Novi Gorici v tako kratkem času dosegla tolikšnjo stopnjo svojega razvoja. V imenu svojega kolektiva je obljubil, da bodo še naprej žrtvovali vse svoje napore in prizadevanja za nadaljnji procvit tovarne v okviru velikega delovnega kolektiva »Iskre«.

Besedo je nato povzel direktor proizvodne enote Kranj, tov. Boris Kryštufek, poudarjajoč, da je uspeh, ki so ga v tako kratkem obdobju, kljub vsem težavam, dosegli v Novi Gorici, zares velik

IZBOLJŠANJE ORGANIZACIJE VZDRŽEVANJA ELEKTRIČNIH ŠTEVCEV IN REZERVNI DELI

Sekretariat koordinacijskega odbora je izvedel v 1960. letu anketo v zvezi z ugotavljanjem potreb po števcih v naši državi in nam dostavil naslednje rezultate :

enofazni enotarifni števci — potreba 186.000 kosov

enofazni dvotarifni števci — potreba 6000 kosov

skupaj potrebno enofaznih števcov 192.000 kosov

trofazni enotarifni števci — potreba 17.000 kosov

trofazni dvotarifni števci — potreba 7500 kosov

skupne potrebe po trofaznih števcih 24.500 kosov

preklopne ure — potreba 3250 kosov.

Anketa je bila izvedena na ta način, da so bili zbrani podatki o količinah števcov, potrebnih za likvidacijo pavšala in za nove potrošnike. Zajeti so tudi tisti števci, ki so potrebni za zamenjavo iztrošenih. Vse to dokazuje, da so ugotovljene potrebe realne.

Navedenim potrebam, ki predstavljajo potrebe elektroindustrijskih podjetij, je treba dodati še potrebe preprodajalcev električne energije ter ostalih koristnikov. Na ta način so znašale celokupne potrebe v letu 1960 :

enofaznih števcov 200.000 kosov

trofaznih števcov 25.000 kosov

preklopnih ur 4.000 kosov

Po mnenju Združenja predstav-

ljajo navedene količine standardne potrebe po števcih, veljavne tudi za naslednja leta. Potreba po števcih za likvidacijo pavšala bo razumljivo, padala, toda istočasno pa bodo rasle zahteve po števcih za zamenjavo izrabljenih. Lahko se samo povečajo količine dvotarifnih števcov na račun enotarifnih, razen tega pa obstaja verjetnost, da bo potrebnih tudi nekoliko več trofaznih števcov kot je zgoraj navedeno.

Istočasno pa je tudi ISKRA izvršila analizo v podobni smeri. Izhodiščna točka so bili statistični podatki o obstoječem stanovanjskem fondu in predvidena dinamika stanovanjske izgradnje v perspektivnem razdobju od 1960 do 1971. leta.

Od obstoječih 3,664.000 stanovanj v 1956. letu naj bi se stanovanjski fond povečal za približno 30 %, t. j. na 4,779.000 stanovanj. Do konca 1959. leta je bilo po ugotovitvi Zveznega urada za

in pomemben ter, da bo sodelovanje med obema kolektivoma še naprej ostalo najtrdnjše in kot tako najboljši porok za nadaljnji procvit Tovarne avtoelektrike v Novi Gorici.

Predsednik koordinacijskega centra in generalni direktor »Iskre«, tov. Silvo Hrast je v svojih izvajanjih posegel na kratko v zgodovino razvoja »Iskre« in v njen perspektivni razvoj v prihodnosti, katerega pomemben del je tudi Tovarna avtoelektrike v Novi Gorici. Želel je delovnemu kolektivu te najmlajše samostojne proizvodne enote veliko nadaljnjih uspehov, kakršne si želi sleherni član našega velikega delovnega kolektiva, ki mu je pri srcu razvoj in napredek elektro industrije v naši skupnosti.

Nato je predsednik delavskega sveta proizvodne enote Kranj, tov. Jože Fende prečital sklepe DS, po katerih je Tovarna avtoelektrike v Novi Gorici postala samostojna proizvodna enota v okviru združene »Iskre«. Z mize je vzel slednjič velik ključ, simbol delavskega samoupravljanja in samostojnosti ter ga izročil predsedniku skupščine

Predsednik DS Tovarne avtoelektrike s ključem — simbolom delavskega samoupravljanja

»Iskre«, tov. Juliju Novljanu, ki je nato ključ izročil predsedniku delavskega sveta Tovarne avtoelektrike, tov. Jožetu Vodopivcu. Leta se je zahvalil za izkazano zaupanje in v imenu svojega delovnega kolektiva dejal: »Zahvaljujem se za zaupanje in vsestransko pomoč.

Prepričan sem, da bomo ta ključ s skupnimi napori dostojno varovali in dokazali zrelost kolektiva za samostojno vodenje naše tovarne!«

Slednji je izrazil svojo zahvalo kolektivu proizvodne enote »Iskre« v Kranju za vse razumevanje in pomoč kolektivu v Novi Gorici, predsednik Občinskega ljudskega odbora Nova Gorica, tov. Ludvik Gabrijelčič. Poudaril je velik pomen, politični in gospodarski, katerega ima za občino Nova Gorica Tovarna avtoelektrike. Mlademu kolektivu je zaželel veliko nadaljnjih uspehov in razvoj, kakršnega mu zagotavlja perspektivni plan razvoja velike »Iskre«.

S tem je bil uradni del slavnosti zaključen, gostje in člani delovnega kolektiva pa so se v prisrčnem vzdušju zadržali v tovarni še nekaj časa, nato pa so se razšli, s prepričanjem, da bo Tovarna avtoelektrike v Novi Gorici s svojim nadaljnjim poslovanjem dokazala, da je bil njen delovni kolektiv zrel prevzeti nase vse odgovornosti in dolžnosti samostojne proizvodne enote »Iskre«.

-BD-

mere in uteži v FLRJ instaliranih približno 2,000.000 števecv. Potemtakem bi bilo treba opremiti s števci približno 2,779.000 stanovanj. Če predpostavimo, da bo elektrificiranih najmanj 90 % stanovanj, bodo potrebe po števcih znašale približno 2,501.000 kosov. ciranih najmanj 90 % stanovanj, Če predpostavimo, da bo elektrificiranih najmanj 90 % stanovanj, bodo potrebe po števcih znašale približno 2,501.000 kosov.

Vsled obrabe števecv, katerih življenjska doba znaša približno 20 let, se vsako leto zamenja okrog 20.000 kosov, kar v 12 letih znaša 240.000 kosov.

Računajoč na letni izvoz približno 60.000 števecv, bi skupni kontingent v 12 letih znašal 720.000 kosov.

Skupne potrebe po števcih bi znašale torej 3,461.000 kosov.

Vsako leto bi morali torej izdelati približno 290.000 kosov števecv, t. j. število, ki smo ga znatno prekosili v 1960. letu.

Za boljšo ponazoritev navajamo potek naše proizvodnje enofaznih števecv v zadnjih letih. Le-ta je potekala takole:

Delavka na traku za proizvodnjo števecv opravlja zaključna dela na dvamilijontem števcu, ki je zapustil trak v drugačni obliki — pozlačen. To je bil lep uspeh kolektiva proizvodne enote v Kranju

Direktor proizvodne enote Kranj tov. Boris Kryštufek sprejema od predsednika DS jubilejni 2-milijonti števec

leta 1957 188.017 kosov števecv
 leta 1958 237.983 kosov števecv
 leta 1959 239.816 kosov števecv
 leta 1960 345.705 kosov števecv
 do 30. 9. 1961 285.300 kosov števecv.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je naša proizvodnja v nenehnem naraščanju in da zlahka zadovolji potrebe, ki jih nakazujejo predhodne analize. Navedene potrebe pa so vsekakor znatno nižje od prijav, zbranih preko trgovskih podjetij. To se lahko tolmači le na ta način, da so potrebe enega in istega podjetja evidentirane v dveh ali večih veletrgovskih podjetjih.

Prijavljene potrebe naših kupcev so v letu 1960 znašale preko 510.000 kosov števecv, medtem ko smo mi dobavili le približno 270.000 kosov števecv, kar skupaj z uvoženimi količinami (30.000) kosov predstavlja približno 60 % prijavljenih količin.

Potemtakem se potrebe, ki jih navajajo specializirana trgovska velepodjetja, precej razlikujejo od gori navedenih podatkov. Precej

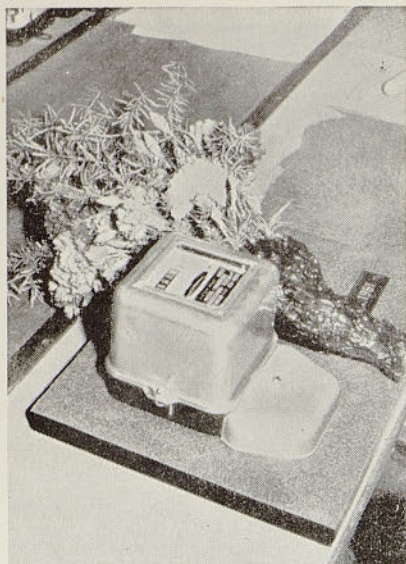
večje so tudi od onih, ki so nam jih pokazale naše analize. Da so bile navedene potrebe prevelike, torej nerealne, dokazuje tudi dejstvo, da so stranke v zadnjih mesecih 1960. leta stornirale naročila približno 31.000 števecv. Podoben pojav zapažamo tudi v prejšnjih letih. Vse to nas navaja do zaključka, da se stvarne potrebe gibljejo v mejah okrog količine 300.000 kosov, seveda pod pogojem, da so vse od nas dobavljene količine števecv dosegle končne koristnike — investitorje in druge interese.

Važen element te razprave bi bile preostale zaloge števecv v trgovski mreži ob koncu 1960. leta. Na žalost ne razpolagamo s temi podatki, vendar prihajamo na podlagi gori povedanega do zaključka, da smo z našo proizvodnjo uspeli pokriti potrebe domačega tržišča, razen tega pa smo izvozili približno 57.000 števecv.

Na podlagi zgoraj navedenega prehajamo na analizo potreb in plana proizvodnje števecv v letu 1961. Po analizi elektrogospodar-

KONFERENCA

ZASTOPNIKOV DRUŽBENO POLITIČNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENE »ISKRE«

V letih, odkar »Iskra« proizvaja števec, se je njihova kvaliteta toliko dvignila, da bo odslej tovarna dajala za števec petletno jamstvo.

skih podjetij znašajo potrebe po števcih za 1961. leto 280.000 kosov celokupnega asortimenta, kar je samo nekoliko manj v odnosu na našo analizo. Od prvotne prijave potreb po enofaznih števcih za leto 1961 — 418.000 kosov — je naknadno zaključenih 320.000 kosov. Toda v teku leta in tudi sedaj že zahtevajo nekatera podjetja da se pogojene količine znižajo, ali pa da se vsaj podaljša dobavni rok za poznejši čas. Iz tega sklepamo, da je na tržišču zadostna zaloga električnih števec. ISKRA pa ima že sedaj zmogljivost proizvodnje za preko 400 tisoč števec, vsled česar bomo prisiljeni, da razen planiranih količin za domače tržišče povečamo količine za izvoz od predvidenih 60.000 kosov na 100.000 kosov.

Iz vsega povedanega je razvidno, da je naša tovarna na podlagi nerealnih zahtev trgovskih podjetij razvila pod zelo težkimi pogoji in ob velikih investicijah proizvodne kapacitete, ki znatno prekašajo trenutne potrebe domačega tržišča.

Zapažamo da se pojavljajo na našem tržišču inozemski električni števeci (razen trofaznih tudi enofazni!), ki imajo svoje poreklo skoraj izključno iz vzhodnih držav. Razumljivo bi nam bilo dovoljevanje

Prvič, odkar obstaja združena »Iskra« s svojimi proizvodnimi in poštovnimi enotami in okrog 8 tisoč članskim delovnim kolektivom v nad 20 obratih, so se 12. septembra zbrali v Kranju zastopniki družbeno političnih organizacij, da bi se med seboj pogovorili o stanju organizacij v svojih obratih in je nadaljnje delo usmerili v čim enotah ter o tem, kako bodo svobodno uspešne skupne akcije.

Na dnevnem redu te konference so bile tri točke, o katerih so zbrani na široko razpravljali, da bi ta-

uvoza števec, ki bi bili boljši, ali pa vsaj tako kvalitetni kot naši. To bi dalo vsaj pobudo domači industriji, da bi nenehno izboljševala kvaliteto lastnih števec. Toda po podatkih, ki jih dobivamo občasno od servisnih delavnic distributivnih podjetij, so skoraj vsi uvoženi števeci po kvaliteti občutno slabši od domačih. Pri tem pa se sploh ne spuščamo v izračun visokih sredstev za vzdrževanje teh števec v obratovanju, povzročenih vsled slabe kvalitete. Razen tega pa je dvomljivo redno vzdrževanje teh števec vsled pomanjkanja rezervnih delov iz uvoza.

Mnenja smo, da je situacija v pogledu rezervnih delov pri nas sedaj že precej boljša, a možnost rednega dobavljanja teh delov občutno večja. Priznati moramo, da ni bila dobava rezervnih delov na potrebni višini, predvsem zaradi zavlačevanja dobavnih rokov. Vzrok temu je v tem, da od servisnih delavnic distributivnih podjetij nikoli nismo prejeli pravočasnih naročil in specifikacij, na osnovi katerih bi mogli poleg normalne proizvodnje planirati tudi ustrezno količino rezervnih delov. Servisne delavnice nam pošiljajo od časa do časa posamična naročila z zelo kratkimi dobavnimi roki. Da bi bili v stanju pravočasno zagotoviti potrebne količine rezervnega ma-

ko našli način za najtesnejšo medsebojno povezavo in sodelovanje vseh organizacij v enotah združene »Iskre«. O potrebi povezave med družbeno političnimi organizacijami v posameznih proizvodnih in poslovnih enotah ter obratih »Iskre«, je po pozdravu in uvodnih besedah predsednika sindikalne organizacije proizvodne enote v Kranju, tov. Krajška, poročal tov. Vengust. V svojih izvajanjih je poudaril nujnost, da člani delovnih kolektivov »Iskre« aktivno delajo tudi v okviru svojih družbeno po-

teriala predlagamo, da se v vsaki republiki pooblasti po en servis med že obstoječimi servisnimi delavnicami distributivnih podjetij, da bi v našem imenu vršil garancijska popravila. Obstoječi servis Elektro-Ljubljana je pokazal po štiriletnih izkušnjah zelo dobre rezultate.

Zaradi izboljšane kvalitete naših električnih števec se je tovarna ISKRA odločila, da bo dajala odl. decembra 1961 petletno garancijo, ki bi omogočala servisnim delavnicam nabavo zadostnih količin rezervnega materiala, katerega bi morale imeti na svojem skladišču. Tovarna je pripravljena odobriti naslednje rabate:

za letno vrednost v znesku do
din 1,000.000 — 25 %
od din 1,000.000 do 2,000.000
— 30 %
od din 2,000.000 do 3,000.000
— 35 %
od din 3,000.000 dalje 40 %

pod pogojem, da se specifikacija dostavi vsaj 5 mesecev vnaprej.

Težave, na katere zadevamo pri nabavi rezervnih delov iz uvoza, a po drugi strani zmogljivosti naše proizvodnje, dobave in pogoji, ki jih nudimo našemu elektrogospodarstvu, govore v prid naši težnji za unifikacijo električnih števec v naši državi. Vse to ima pa tudi velik ekonomski pomen.

EKONOMSKE ENOTE

GIBALO NAPREDKA

NAŠEGA NADALJNJEGA DELA

litičnih organizacij, ne samo na svojih delovnih mestih. Prav zato, da bi bilo nadaljnje delo teh organizacij še uspešnejše, je potrebno, da med organizacijami v enotah in obratih vzpostavimo najtesnejše sodelovanje in povezavo, ker sta le-ti porok za to, da bo naš celotni delovni kolektiv tudi na tem pomembnem področju dovolj močan za izvrševanje obsežnih nalog, kakršne že izpolnjuje na proizvodnem področju.

Tov. Vengust je nadalje poudaril, da se moramo člani velikega delovnega kolektiva »Iskrek«, raztresenega po obratih in enotah, med seboj čim bolj seznaniti in najti enotna gledišča tako pri delu na svojih delovnih mestih, kakor tudi v naših organizacijah, ker bomo le tako lahko dosegli potrebno enotnost in trdnost, ki ju bo nadaljnja rast »Iskrek« terjala od slehernega člana delovnega kolektiva in od slehernega kolektiva v posameznem našem obratu ali enoti. Prav tako pa bo treba najti tesnejše vezi tudi med organi delavskega samoupravljanja v obratih in enotah, kajti problem tega ali onega obrata ne sme biti le zgolj njegov lasten problem, pač pa problem vseh, ki se zavedajo odgovornosti za izpolnjevanje bodočih nalog združene »Iskrek«.

Doseči potrebno povezanost in sodelovanje med našimi družbeno političnimi organizacijami, prav zaradi raztresenosti enot in obratov pa ne bo lahka stvar, še zlasti pa ne v prvem obdobju po združitvi, ko je pred kolektivom »Iskrek« toliko pomembnih in nujnih nalog, vendar — začeti je treba z vso resnostjo tudi na tem področju in vzporedno z urejevanjem poslovnih, proizvodnih in organizacijskih družbeno političnem področju, mm zadev, iskati najboljše oblike sodelovanja in povezave tudi na družbeno političnem področju, kjer naj aktivno dela in sodeluje sleherni član našega delovnega kolektiva. Razprava je prikazala dejavnost družbeno političnih organizacij v naših enotah in obratih. Ponekod le-te delujejo uspešno, drugod pa ta ali ona -manj uspešno. Povečini gre za določene objektivne faktorje, od katerih je odvisna uspešnost delovanja družbenih or-

Znano je, da so organi delavskega samoupravljanja določili 1. januar 1962 kot začetek druge etape v ekonomskem razvoju naše organizacije. S tem dnem se bo naše gospodarjenje začelo odvijati po sistemu ekonomskih enot. To pomeni, da smo na pragu novega obdobja, v katerem se bo vršil proces delitve čistega dohodka v našem kolektivu po novem, kvalitetnejšem načinu. Po domače bi se temu reklo: Kakor boš gospodaril, tolikšen delež tudi pričakuj od naših skupnih naporov!

Naša organizacija je relativno še mlada in zato prehajamo na sistem ekonomskih enot razmeroma pozno. V večini drugih podjetij je že krepko v veljavi in že se kažejo prve posledice, ponekod razveseljive, drugod pa že povzročajo nemalo glavobola in trenja znotraj kolektivov. Res je, da uvedba ekonomskih enot zahteva veliko treznega preudarka in zrelega razmišljanja, vendar pa nas ekonomska nujnost sili, da gremo vstric s časom in da se čimprej prilagodimo ukrepom, ki jih diktira naša gospodarska stvarnost.

Ceprav so obrisi novega sistema v našem podjetju v grobem že

znani in določeni, se zdi za enkrat še prezgodaj, da bi se spuščali v podrobnosti. Namen tega članka je opozoriti na globlje vzroke, ki so privedli do tako korenitih sprememb v našem gospodarstvu ter na posledice, ki se bodo nedvomno odrazile tako na kolektivu kot celoti kakor na vsakem posamezniku.

Da bi bili sedanji ekonomski ukrepi jasnejši je potrebno, da se ozremo nekoliko nazaj in da rekapituliramo dosedanjo vsebino in metode notranje delitve dohodka. Pri tem vsekakor nimamo namena dati slabo spričevalo gospodarskim instrumentom, ki so veljali do današnjih časov ekonomskega razvoja. Ko so bili ti instrumenti uvedeni, so bili nedvomno progresivni in so doprinesli velik delež k oživetvorjenju velikih gospodarskih dosežkov v preteklem obdobju. Danes so ti instrumenti zastareli, vendar je moral preteči določen čas, preden so dozoreli pogoji za to, kar je pred nami. Sedaj pa je potrebno, da si ogledamo vse, kar ni času primerno ter da si iz tega pridobimo določene izkušnje in napotke za bodoče delo.

organizacij, vendar bo na splošno treba njihovo dejavnost poživiti in vskladiti z delom tistih naših organizacij, ki nimajo posebnih težav pri svojem delovanju. Naše družbeno politične organizacije bodo morale odslej bolj pozorno spremljati celotno delo in napore delovnega kolektiva združene »Iskrek«, pomagati odstranjevati težave in vodstvu svetovati ukrepe, ki bodo zagotavljali naš skupen uspeh in nadaljnji napredek podjetja.

Na kratko lahko rečemo, da je bila omenjena konferenca zastopnikov družbeno političnih organizacij »Iskrek«, zelo koristna, pa če-

prav morda razen ugotovitve stanja in aktivnosti teh organizacij za zdaj še ni prinesla določenih konkretnih predlogov, kako doseči tesnejše povezavo in aktivno sodelovanje med organizacijami v naših enotah in obratih. Prav gotovo je konferenca rodila določene pozitivne rezultate, predvsem pa je prebila led tudi na tem področju našega udejstvovanja, verjetno pa bodo poznejše, bolj pogostne konference dejavnost naših organizacij še poživile in vskladile, da bodo postale močan faktor v združenih »Iskrek« in pri izpolnjevanju njenih nalog.

OSNOVNA OBELEŽJA DOSEDANJEGA MEHANIZMA

Zaslужek ali plača?

Celokupni mehanizem delitve dohodka je do sedaj slonel na tarifnih pravilnikih in na politiki, ki je takemu stanju ustrezala.

Kaj pa je pravzaprav predstavljal tarifni pravilnik? Več ali manj popis osnovnih prejemkov delavca v podjetju, ki so bili odvisni od njegovih formalnih kvalifikacij, odnosno znanja, potrebnega za njegovo delovno mesto, od važnosti delovnega mesta, odgovornosti pri delu in drugih delovnih pogojev. Takšna tarifna postavka je za večji del delavstva predstavljala le fiksno plačo. V večini slučajev se je višina te plače korigirala le za tista delovna mesta, pri katerih se je delovni učinek (količina proizvedenega blaga) mogel meriti neposredno. Ta tarifni pravilnik je imel v sebi mnogo karakteristik »uradniške plače« v slabem pomenu besede.

V sami osnovi je bil to poskus ocenitve vpliva posameznega delavca na rezultate gospodarjenja, toda v procesu proizvodnje se ni našla prava mera, ki bi dovolj vestno in dovolj pravično odmerila »vsakemu po njegovih zaslugah«: kajti ovira je bil vprav ta, že vnaprej določeni mesečni prejemek. Ker torej tako formirana plača ni bila odraz delovnih naporov in uspehov, so delovni kolektivi čestokrat skušali izboljšati svoje materialne pogoje s povečevanjem tarifnih postavk in formalnih kvalifikacij. Izboljšanje resničnega znanja in povečanje rezultatov dela je imelo često le sekundarno vlogo. Vse to pa je povzročilo določene deformacije v zavesti in pojmovanju proizvajalcev.

Nerealna tarifna politika in podjetje

Ugotovili smo, da prejemki delavca niso realno in dosledno predstavljali rezultate dela na določenem delovnem mestu. Prav tako tudi niso bili odraz celokupnih rezultatov gospodarske organizacije kot celote. Skupni prejemki so se formirali »od spodaj«, mimo rezultatov dela, a »čisti dobiček«

se je delil na osnovi začasnih sklepov delavskega sveta, v skladu s trenutnimi potrebami in možnostmi. Logična posledica takega stanja je bila ta, da so v posameznih slučajih kolektivi ustvarjali večje dobičke — pri manjših rezultatih, pa tudi narobe. Dogažalo se je, da je produktivnejši kolektiv zaslužil manj od proizvajalcev v podobnih podjetjih, ki so imeli precej slabše rezultate v delu.

Nič ni čudnega, če pri takem načinu delavci niso bili posebno zainteresirani za svoje osebne rezultate pri delu, pa tudi ne za uspehe podjetja kot celote. Skoraj v vseh podjetjih članom kolektiva ni bilo dosti mar za delo in uspeh drugih organizacijskih enot v svojem podjetju, ker se je »presežek« delil enakomerno po vsem kolektivu, ne glede na razliko v doseženih uspehih posameznih obratov.

Takšna notranja delitev je bila neposredni odraz delitve dohodka med skupnostjo in delovnimi kolektivi. Tudi pri tem ni prišlo do izraza spoštovanje načela delitve na osnovi delovnih uspehov. Čisti dobiček gospodarske organizacije je bil v prvi vrsti odvisen od števila zaposlenih in njihovih formalnih kvalifikacij, a manj od uspešnosti v gospodarjenju. Celotna delitev je delovala v smeri »uravnilovke«. To je prihajalo do izraza tudi v vplivanju na tarifno politiko delovnega kolektiva »od zunaj«. Čeprav je bil delovni kolektiv v smislu zakona samostojen glede delitve čistega dohodka, ta samostojnost ni prišla do prave veljave. Kolektiv, ki je često razpolagal z milijardami družbenih sredstev, ni mogel napraviti brez soglasja organov oblasti in sindikatov nikakih sprememb v tarifnem pravilniku.

Zaostajanje tudi v družbenem pogledu

Mehanizem delitve čistega dohodka ni bil stimulativen samo iz gospodarskih vidikov, ampak je postajal nesodoben tudi s stališča družbenega razvoja. Plača posameznega delavca je bila v pretežni meri vezana na njegovo delovno mesto. To stanje je zoževalo njegov horizont in ni bilo v skladu z njegovo družbeno funkcijo.

Delavec je v naših pogojih proizvajalec in upravljaivec svojega podjetja. Po dosedanjem načinu pa je bil delavec bolj stimuliran v vlogi proizvajalca, a veliko premalo v vlogi upravljavca. Karakter njegovih prejemkov je imel svoje korenine v psihologiji najemniškega dela. Svoje prejemke je delavec dojemal kot »plačo« in ne kot svoj delež pri dohodku, katerega je pomagal ustvarjati v skupnih naporih vsega kolektiva in kateri naj se deli na podlagi skupnih sklepov.

Občutek delavca, da prejema plačo za svoje fizično delo, so še stopnjevali medsebojni odnosi — nadrejenost in podrejenost — in taka delitev dela, pri kateri so določeni ljudje mislili, ustvarjali, poveljevali in kontrolirali, drugi pa so zvečine le izvršitelji ukazov. Razumljivo je, da v takih pogojih ni v optimalnem obsegu osvobodena ustvarjalna dejavnost vseh delovnih ljudi.

Tudi v pogledu opravljanja upravnih funkcij niso bili dani pravi pogoji. Zaradi vsega tega se je čezdalje bolj občutila potreba, da se ustvarijo boljši pogoji, da se vsem delavcem v vseh podjetjih ustvari možnost, da se neposredno vključijo v proces upravljanja in odločanja.

Kaj prinašajo novi zakoni?

V okviru ukrepov, ki jih je na spomlad uzakonila Zvezna ljudska skupščina, imata poseben pomen Zakon o sredstvih gospodarskih organizacij in Zakon o delovnih odnosih.

Mehanizem delitve, ki je veljaven sedaj, vnaša v odnose med družbeno skupnostjo in delovnimi kolektivi kvalitetne spremembe. Poglavitna obeležja teh odnosov se odražajo v dejstvu —

a) da se čisti dobiček formira v neposredni odvisnosti od stvarnih rezultatov gospodarjenja in

b) da se iz delitve odstranjajo dokončno ostanki najemnih odnosov.

Odnos med državo in kolektivom se menja

Država je prenehala »plačevati« kolektiv, kar se je po dosedanjem sistemu dalo razumeti zaradi že

sredstva za pokrivanje skupnih potreb in še to v skladu s količino družbenih sredstev, s katerimi kolektiv razpolaga. Sredstva pa, ki ostajajo na razpolago delovnim kolektivom, pa se formirajo po novi logiki.

Rezultati izboljšane načina dela in uspešnejšega gospodarjenja ostanejo skoraj popolnoma na razpolago kolektivu, a čisti dobiček pa se formira povsem neodvisno od števila zaposlenih. Če se torej ustvari relativno velik dohodek s pomočjo dobre organizacije dela in z optimalnim izkoriščanjem razpoložljivih sredstev in z relativno malim vlaganjem »živega dela«, tedaj ostane na razpolago kolektivu večja količina čistega dobička na posameznega delavca. Prav tako pa je možen tudi obraten slučaj. Iz take delitve izginja pojem »plače« in pojem dobička. Sedaj nastaja resnično nova družbeno-ekonomska kategorija: dohodek in neposredna pravica delavca, da ima svoj delež v tem dohodku in da ga deli v skladu z rezultati svojega dela. Obstoječi predpisi stremijo za tem, da se odstranijo vse zapreke, ki bi temu načelu nasprotovale in da vsak kolektiv samostojno formira svojo politiko delitve dohodka.

Osnovne norme za formiranje dohodka

Razumljivo je, da je skupnost s pomočjo novih zakonov utrdila določene osnovne ekonomske in družbene norme, po katerih naj kolektivi vršijo delitev. Vse te norme pa izhajajo iz težnje, da se po eni strani uveljavi načelo delitve po vložnem delu, a po drugi strani da se omogoči in zagotovi čim neposrednejši vpliv proizvajalca na delitev dohodka. Ti okvirni predpisi pa imajo skupno podlago, ki se odraža v zahtevah

a) da se skupni dohodki vsakega kolektiva formirajo v neposredni in realni odvisnosti od skupnih rezultatov podjetja;

b) da bodi osebni dohodek vsakega delavca rezultat dela na delovnem mestu, uspeha poslovanja ožje organizacijske enote, pa tudi gospodarjenja podjetja v celoti in omenjenega dejstva,

namreč, da je bil čisti dobiček odvisen od števila zaposlenih in njihovih kvalifikacij. Po novem sistemu pa družba zahteva od kolektiva določena dejstva;

c) da osebni dohodki vseh delavcev odražajo v največji meri rezultate gospodarjenja v celoti, nivo produktivnosti dela, racionalnost v izkoriščanju sredstev, uspešnost organizacije dela, prihranek na stroških itd.

Proizvajalec — gospodarstvenik

Smisel vseh teh načelnih postavk je jasen: položaj vsakega delavca v proizvodnji in njegov neposredni ekonomski interes je treba vskladiti z njegovimi proizvajalskimi in upravnimi funkcijami. Vsak proizvajalec bodi tudi gospodarstvenik, v katerem naj se v pozitivnem smeslu razvija duh poslovnosti, smisel in neprestana skrb za rezultate vsojega širšega in ožjega kolektiva. Na ta način delavec povezuje svoj lastni interes z interesi in perspektivami kolektiva, a preko njega z interesi celotne družbe. To so tisti pravi pogoji, v katerih naj se optimalno osvobajata ta inciativa in ustvarjalnost vseh delovnih ljudi in kar se bo nujno odrazilo v

rezultatih gospodarjenja. Zato imamo že dovolj dokazov v kolektivih, v katerih so se novi ukrepi uveljavili vsaj v delnem obsegu.

Ena od zahtev novih zakonov je tudi ta, da morajo delovni kolektivi utrditi svojo politiko delitve v okviru koncepcij in politike razvoja podjetja in razvoja družbenega standarda kolektiva. Take smernice so do sedaj manjkale v večini podjetij in delitev se je večinoma vršila brez širših in vsestransko premišljenih ciljev.

Delovna sila ni blago

Novi predpisi zahtevajo, da se vrši stvarna in vsebinska delitev v vsakem kolektivu. Na prvi pogled to ne izgleda kot neka večja sprememba. Če pa globlje proniknemo v notranjo vsebino tega, bomo odkrili marsikaj zanimivega.

Novi predpisi navajajo kolektive, da ne »zidajo« več prejemnikov od spodaj, izven neposredne odvisnosti od delovnih rezultatov in da ne plačujejo delovno silo na isti način kot se plačuje material in drugo. Delovna sila ni roba in v ničemer več ne predstavlja »stroške poslovanja«.

Iz tega sledi: višina osebnih dohodkov, formirana na osnovi vna-

Medveja — obnovljeni počitniški dom »Iskre«, katerega je v upravljanje prevzela Prodajno servisna organizacija kolektiva »Iskre«, je že letos služil za oddih članom kolektiva in za pomembne konference

prej odrejenih kriterijev samega kolektiva, v neposredni odvisnosti od skupnih rezultatov poslovanja podjetja, se razdeljuje na organizacijske enote v skladu z njihovimi doseženimi rezultati, po stopnji njihovega doprinosa k skupnemu uspehu. Znotraj ekonomske enote pa se dohodek prav tako deli na posameznike, na podlagi istih kriterijev.

Po vsem tem ni težko spoznati vsebinsko razliko med prejšnjo tarifno postavko in »dobičkom« ter med sedanjim mehanizmom delitve čistega dohodka. Velik del dohodka je do sedaj predstavljal »strošek«, medtem ko se je delil del presežka dela. Sedaj pa imajo stroški materialni karakter, a takoj za njimi se formira dohodek, ki se razdeljuje med neposredne proizvajalce po načelih delitve po vloženem delu.

Na ekonomske enote se prenašajo široke pravice in dolžnosti

Nadaljnje važno obeležje novih zakonov je v tem, da na široko odpirajo možnosti za organizacijsko razdelitev podjetja na ekonomske enote in da omogočajo prenos raznih funkcij, pravic in odgovornosti na nje in s tem vzporedno tudi možnost za uresničenje neposrednega upravljanja ter odločanja v okviru teh enot. Pomen ekonomskih enot je dovolj znan. V ekonomski enoti se odpirajo skoraj neomejene možnosti, da vsak delavec spremlja celokupni proces proizvodnje in prometa in da vsled bitne ter vsestranske zainteresiranosti za rezultate gospodarjenja vpliva na stalno izboljšanja dela in rezultatov kot aktivni upravljavec in gospodarstvenik.

Samostojnost v politiki delitve, vendar do kod?

Končno je treba pravilno oceniti in tudi dojeti nove oblike vplivanja organov skupnosti na notranjo delitev. Razumljivo je, da bo družba še naprej vplivala s pomočjo družbenega plana in ekonomske politike ter v splošnem usmerjala gospodarski razvoj. Prav tako bo tudi preko raznih oblik družbene dejavnosti usposabljala delovne ljudi za njihove funkcije v politiki

gospodarjenja. Vendar pa se tudi te oblike bistveno spreminjajo: delovni kolektivi dobivajo popolno samostojnost v formiranju lastne politike delitve, kar se mogoče najbolje odraža v dejstvu, da pravilniki o delitvi stopajo v veljavo na podlagi odločitve kolektiva, brez kakršnegakoli soglasja zunanjih faktorjev.

Predvideva se, da se v bodoče pravilniki ne bodo izdelali v odrejenih časovnih razdobjih, v okviru posamičnih kampanj kot do sedaj, temveč da jih bo sprejemal vsak kolektiv na osnovi lastnih potreb in lastnih pogojev. Iz tega so seveda izvzeti prvi pravilniki, ki morajo biti sprejeti do konca tega leta.

Vendar je delitev znotraj kolektiva tudi del družbene delitve v celoti in vsled tega skupnost pri tem ne more biti nezainteresirana. Zaradi tega je določeno, da morajo ljudski odbori občin, odnosno njihovi zbori proizvajalcev, zahtevati, da jim kolektivi dostavijo na vpogled svoje pravilnike, na katere morejo dati svojo pripombe in priporočila. O teh pripombah in priporočilih mora delovni kolektiv razpravljati in zavzeti svoje stališče, toda če smatra da niso osnovane, jih ni prisiljen sprejeti.

Čeprav delovni kolektivi prav gotovo ne morejo kar tako ignorirati tako odgovornih političnih fak-

torjev kot so zbori proizvajalcev, se ves proces vkljub temu ne poenostavlja na odnos naredbodajalca in izvršilca in na slepo izvajanje nalogov »višjih« organov.

Kako je z uvajanjem ekonomskih enot v PSO?

Omenili smo že, da je predvidevana uvedba ekonomskih enot v naši organizaciji s 1. januarjem 1962. Od tega datuma dalje bomo živeli »ob svojem kruhu«. Naš osebni dohodek bo torej odvisen od doseženih rezultatov na delovnem mestu, od uspehov poslovanja ožje organizacijske enote, pa tudi od gospodarjenja podjetja v celoti. Kako in v kakšni meri bomo to dosegli je v prvi vrsti odvisno od kvalitete instrumentov, s katerimi bo regulirano poslovanje vsake od ekonomskih enot. S tem vprašanjem se že bavi posebna komisija.

Po sedanji zamisli naj bi bila vsa PSO razdeljena na 12 ekonomskih enot, ki naj bi štejele od 40 do 70 ljudi. Enote naj bi v osnovi predstavljale nekakšen zbor proizvajalcev, torej tipično ekonomski in ne upravni faktor. Vsi člani neke filijale naj bi torej sestavljali gospodarsko telo, katere mu bi načeloval vodja te enote, ki bi bil izbran iz vrst članov.

Po dosedanjih koncepcijah naj bi v okviru naše organizacije delovale sledeče ekonomske enote:

1. ekonomska enota filiala	Ljubljana I (prodaja)
2. ekonomska enota filiala	Ljubljana II (servis)
3. ekonomska enota filiala	Beograd
4. ekonomska enota filiala	Zagreb
5. ekonomska enota filiala	Skopje
6. ekonomska enota filiala	Sarajevo in Titograd
7. ekonomska enota filiala	Rijeka in Split
8. ekonomska enota filiala	Prodajni center PSO
9. ekonomska enota filiala	Uprava PSO in skupne službe
10. ekonomska enota filiala	Montaža
11. ekonomska enota filiala	Propagandna služba ISKRE
12. ekonomska enota filiala	Gospodarsko tehnični sektor, Uprava skladišč in odpreme.

Prav te dni smo prejeli Iskrin »Poročevalec«, ki nam posreduje prve vesti o delovanju ekonomskih enot v tej največji tovarni velike ISKRE. Ne bi se moglo reči, da gre vse kot po loju. In to je tudi prav in razumljivo. Enote so pričele go-

spodariti. Plačam in dobičku je odzvonilo, na vrsti je realni zaslužek. Čez mesec dni se bomo sami znašli v podobni situaciji, vendar pa se mora vsak pošten član kolektiva razveseliti ukrepov, ki za boljše delo obetajo boljši kos kruha.

PO LETOŠNJIH SEJMIH

Detalj s sejma v Beogradu

Čeprav imam nalogo napisati predvsem o udeležbi »Iskre« na letošnjem mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu, ne bo odveč, če dodam še kaj splošnega, kar sem ob obisku sejma videl in spoznal. Upam, da bo tudi to — vsaj skušal bom tako napisati — prav tako zanimivo za našega bralca, zlasti še za tistega, ki morda ni imel pri-

ložnosti, da bi si sam ogledal to letošnjo veliko manifestacijo domače in tuje industrije.

Že prvi trenutek, ko smo iz avtomobila stopili pred mogočen vhod na novo sejmišče, sem bil presenečen. Na novem sejmišču namreč še nisem bil, odkar so ga zgradili in moram priznati, da mi je bilo zelo všeč. Sejmišče je — za moj občutek prav dobro urejeno in kot tako v celoti dobro služi svojemu namenu. Vsekakor je nova velika razstavna hala veličasten dokument napredka naše sodobne gradbene dejavnosti. Prav mogočna je, če jo gledaš od zunaj, še bolj pa dojameš njeno velikost in dovršenost, ko stopiš vanjo in zagledaš sto in sto razstavnih prostorov, razvrščenih v treh etažah ob obodu hale in na njenem dnu. Res — prelep pogled!

Tudi ostali objekti, terase in prehodi, ki povezujejo posamezne objekte med seboj, ustvarjajo videz posrečene gradbene celote. Marsikdo, ki pozna novo beograjsko in zagrebško sejmišče, bo pritrtil, če pravim, da mi je bolj po godu, prvo kajti — zagrebško je preveč raztreseno in imaš občutek, da nikdar nisi videl vsega, kar so pripeljali številni domači in tuji razstavljalci, da bi s svojimi izdelki vzbudili zaželeno zanimanje med kupci. Ta-

kega vtisa nimaš na beograjskem sejmu, pa čeprav tudi ta ni majhen in ima lepe tisoče kvadratnih metrov zaprte in odprte razstavne površine. Posebna pohvala velja tudi trem fontanam, katerih ena na sejmišču je res prelepa. Vodni curki brizgajo nazaj v bazen v najrazličnejših oblikah — samo strmiš v lepo, prav zares mojstrsko brizganje tenkih curkov vode, ki se med seboj čudovito prepletajo. Seveda je imela fontana opravičeno ves dan kopice občudovalcev, prav tako kot razstavljeni najlepši modeli avtomobilov v neposredni bližini.

Letos je razstavljalo na V. mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu blizu 1100 industrijskih podjetij — poleg 400 domačih še okrog 700 tujih iz 25 držav. To je po oceni domačih in tujih strokovnjakov vsekakor največji, najbolje organiziran, a hkrati menda tudi najbolj reprezentativno urejen sejem sodobnih tehničnih dosežkov. O tem je pričalo tudi veliko zanimanje za tisoče najraznovrstnejših razstavljenih domačih in tujih proizvajalcev.

A letošnji sejem je šel v svojem utrjevanju, razvoju in afirmaciji še korak naprej — nič več ni bil samo razstava, pač pa moderno organizirana priložnost za najširše trgovanje prek licitacij, kakor naj bi bil v prihodnje urejen način uvoza izdelkov za široko potrošnjo. Taka vsebina bodočih sejmov tehnike pa

Pred predstavništvom »Iskre« v Beogradu je takšen pano vabil na sejem tehnike.

Detalj z jesenskoga sejma v Zagrebu

bo med drugim nedvomno vplivala tudi na nadaljnje izboljšanje kakovosti izdelkov, katere proizvajajo domača podjetja, kakor tudi tistih ki jih moramo trenutno še uvažat od tujih proizvajalcev.

Preden še preidem k opisu našega razstavnega prostora, njegove dovršene ureditve in na splošno o razstavljalcih s področja elektro-industrije, nekaj besed o salonu motornih vozil. To je del sejma, ki je bil menda najbolj obiskan. Kdor ima le količkaj »posluhak« za moderne avtomobile ali je vsaj narahlo že okužen z najmnogičnejšo epidemijo sodobnosti — avtomotoritizmom, ta si pač ni mogel kaj, da ne bi bil nekaj več časa posvetil najnovejšim »kubikom in konjskim močem« v obliki Mercedesa SL 300, Forda Taunusa 17 M, pa »AMI-6« in kopice drugih »novorojenčkov« znanih avtomobilskih tovarn. No, tudi domače tovarne pri tem niso razočarale. TAM se je kar lepo predstavil s svojimi novimi vozili 2000, novomeška IMV pa razen s kombiji za razne namene še posebno s prav ličnim dirkalnim avtomobilom.

Skratka — že prve dni so se strokovnjaki zelo pohvalno izrazili o organizaciji salona, pa tudi o

vsem, kar so domači in tuji proizvajalci s tega področja razstavili. Pridružujem se njihovi oceni in priznam, da so se mi na tem delu sejma oči dodobra napasle, žleze slinavke v ustih pa tako razburile, da še zdaj slino komaj požiram. — Z neozdravljivo rano v žepu kaj takega res ni preveč varno ogledovati! ...

Brez pretiravanja — za avtomobilskim salonom je prav elektro-industrija tista, ki je privabljala najbolj številne obiskovalce sejma. Razstavljalci s tega področja so to pot v celoti usmerili v halo II, kjer si takoj pri vходу s terase prišel do razstavnega prostora »Iskra« in »Avtomacij«. Že prvi pogled ti je razodel, da so bili možje, ki so ta razstavni prostor urejevali, dovolj domiselni — uredili so ga lično in okusno in prav dam »starim sejm-skim mačkom«, ki so že prvi dan sejma v en glas izjavili, da razstavni prostor »Iskra« sodi med najlepše. Celo to je bilo slišati, da bi ga prav mirne duše lahko izbrali za »mis sejem« v letošnjem letu.

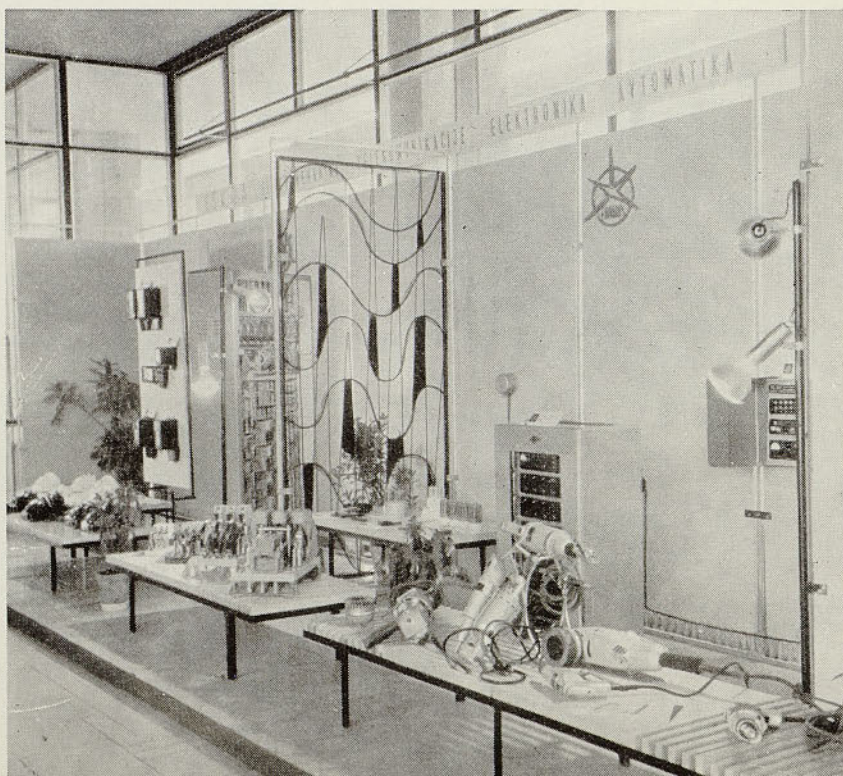
To je vsekakor zaslužno priznanje našim aranžerjem, ki so si pri tej akciji zares močno prizadevali in — ne zaman! Ob vseh težavah, ki so jih imeli — kot navadno — je bil dosežen res lep uspeh in zato — vse priznanje! To pišem po svojem prepričanju in po tem, kar sem o našem razstavnem pro-

storu slišal kritike — torej brez morebitne podkupnine!

Kaj vse je razstavljala »Iskra« in kaj »Avtomacija« oziroma podjetja v njenem okviru, bi bilo kar preveč naštevati, vendar pa lahko slehernemu izmed članov našega delovnega kolektiva povem, da so bili naši izdelki predmet velikega zanimanja, zato se pač ne spuščam v to, kateri izmed njih je najbolj »vlekel«, ker prav gotovo nehoti ne bi bil objektiven. In še to — prav z okusno urejenim razstavnim prostorom je »Iskra« še lažje vzdržala konkurenco domačih in tujih podjetij, ki so razstavljala na sosednjih prostorih. Kakšen pa je bil tudi prodajni uspeh, kot posledica velikega zanimanja za naše izdelke, pa bodo lahko povedali naši tovariši iz prodajno servisne organizacije.

A ob koncu še to — čeprav je bilo pri »Iskra« veliko zanimanja in razstavni prostor lepo in sodobno aranžiran — bi morda v prihodnje le kazalo stvar še dopolniti z nekaterimi privlačnostmi. Kakor je na primer »vžgala« industrijska televizija, tako bi vžgalo tudi še kaj drugega, morda malce bolj dinamičnega in naš paviljon bi potem zlahka sleherni ocenil za najlepší!

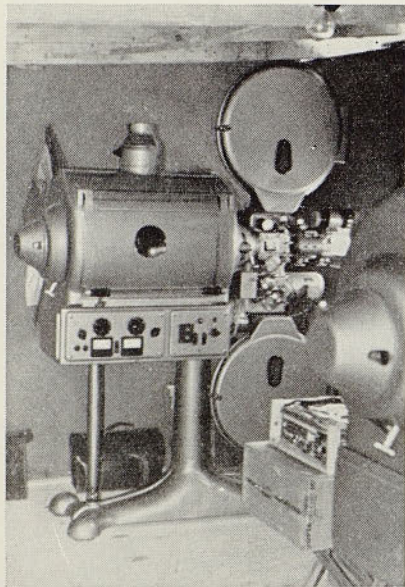
»Iskra« je letos razstavljala ustrezajoče izdelke tudi na mednarodnem sejmu gradbeništva v Ljubljani.

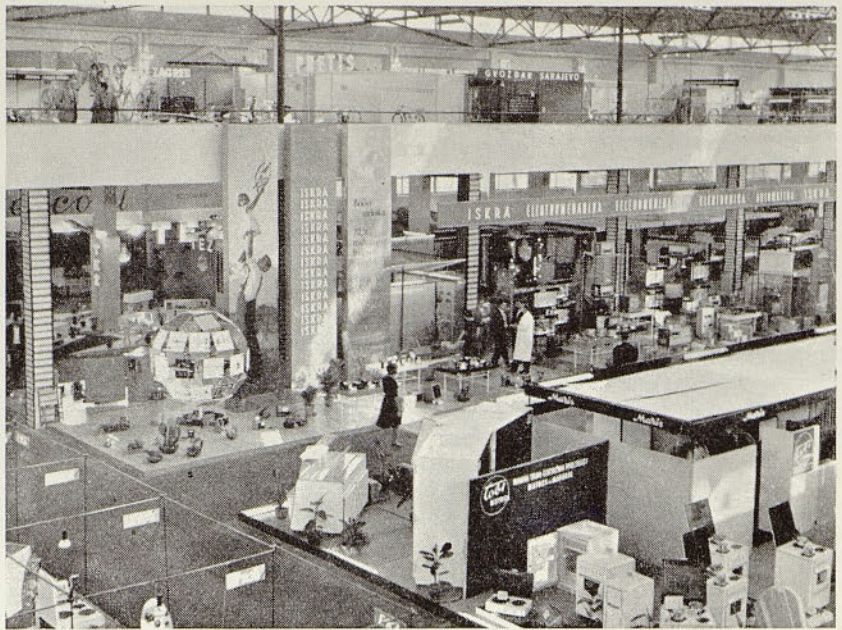
PREDSEDNIK TITO O NAŠEM PAVILJONU NA ZAGREBŠKEM SEJMU

Letošnji jesenski zagrebški velesejem je bil po svojem obsegu, kakor tudi po številu domačih in tujih razstavljalcev in razstavljenih izdelkov, doslej največji in najobsežnejši. Pokazal je izredno dinamičen razvoj in napredek naše industrije, katero je na velesejmu zastopalo 1165 domačih podjetij, medtem ko je mimo le-teh razstavljal svoje najnoveše izdelke še nad 5000 inozemskih proizvajalcev iz 32 evropskih in azijskih držav ter iz ZDA. Na vseh področjih je bilo opaziti zlasti povečano ponudbo najraznovrstnejšega blaga in zelo širok asortiment izdelkov, tako da lahko le še v redkih primerih govorimo o tako imenovanem deficitarnem blagu.

Skupno z domačimi in renomiranimi tujimi proizvajalci elektroindustrijskih izdelkov je na zagrebškem velesejmu v začetku septembra razstavljal vrsto svojih izdelkov tudi »Iskrak«. Naš paviljon je vzbujal med nad milijon obiskovalci veliko zanimanje, predvsem tudi zato, ker si je vsakdo lahko na

Naša kvalitetna kinoprojektorja na festivalu v Puli — še vedno kar v zasilni kabini

Pogled v »Iskrin« paviljon v Zagrebu

domačih in tujih izdelkih te stroke ustvaril sodbo, kako velik je bil dosednji napredek naše elektroindustrije v zadnjih letih. Še zlasti pa smo »Iskraši« lahko upravičeno ponosni na to, da si je naš paviljon in razstavljen izdelke na njem podrobneje ogledal tudi naš predsednik, tovariš Tito.

Ko je predsednik Tito s svojim spremstvom prišel k našemu paviljonu, mu je direktor predstavništva »Iskre« v Zagrebu izrekel dobrodoščilo in ga povabil k ogledu razstavljenih izdelkov našega delovnega kolektiva. Najprej si je tovariš Tito ogledal avtomatsko telefonsko centralo za javni telefonski promet — »Iskra - 58«. Zanimal se je za njene lastnosti in delovanje, hkrati pa tudi za to, kje takšne telefonske centrale iz naše tovarne že obratujejo in kako so z njimi zadovoljni. Pohvalil je pri tem solidno izdelavo te zamotane in zahtevne naprave, nato pa se je precej dolgo zadržal ob razstavljeni industrijski televiziji. Tudi ob tem našem posrečenem izdelku je imel predsednik Tito vrsto vprašanj, a iz njegovih besed je bilo razbrati, da so ga te naprave navdušile. Tudi pri industrijski televiziji se je zanimal, kje se že poslužujejo naših izdelkov in kako so z njimi zadovoljni. »To je zelo praktična in dobra stvar!«, je dejal predsednik Tito in prisluhnil besedam direktorja predstavništva

v Zagrebu, ki je visokemu gostu povedal nekaj besed o številu v »Iskri« zaposlenih delavcev, o združenih »Iskri«, o predvidenem letošnjem bruto produktu, o številu naših obratov in o drugem.

Predsednik si je ob pripovedovanju teh podatkov podrobneje ogledal tudi globus, na katerem je bilo slikovito prikazano, kje in koliko ima sedanja »Iskra« svojih obratov in kaj v njih proizvajamo. Kazno je bilo, da so predsednika Tita in njegove spremljevalce razstavljeni izdelki, celoten naš paviljon in podatki, ki jih je izvedel o našem delovnem kolektivu in njegovih nalogah, zadovoljili. Njegovo priznanje nam je vsem v ponos, nalaga pa nam hkrati dolžnost, posvetiti še naprej vse naše znanje in napore temu, da bomo uspešno izpolnjevali vse bodoče naloge, ki bodo tolikšno našo prizadevnost tudi terjale.

Preden se je predsednik Tito s soprogo Jovanko in svojim spremstvom poslovil od našega paviljona, se je ustavil še pred veliko fotografijo delavca, ki visoko nad glavo dviga ljubko dekletce, v čigar rokah je znak »Iskre«. To naj bi bil simboličen prikaz rasti naše »Iskre« v prihodnosti.

Tovariš Tito je veselo prikimal: »Izvirna zamisel, lepa simbolika!«

ŠE NA DVEH SEJEMSKIH PRIREDITVAH

Letošnji XI. gorenjski potrošniški sejem v Kranju, kakor tudi XVIII. mariborski teden sta bila predvsem namenjena potrošniku, ki si je lahko ob znatnih sejemskih popustih nabavil tako rekoč sleherni izmed razstavljenih izdelkov. Tudi »Iskra« je sodelovala na obeh sejmih, vendar za spremembo zgolj z izdelki za široko potrošnjo — zlasti z radijskimi in televizijskimi sprejemniki, tranzistorskimi sprejemniki, raznimi instrumenti, vrtalnimi stroji, zvočniki, glasbenimi skrinjami in podobnim, kar je bilo seveda obiskovalcem prav tako na voljo z ustreznim sejemskim popustom.

Prodajno servisna organizacija »Iskra« je na obeh sejmih prodajala navedene izdelke pod zelo ugodnimi pogoji, s popustom, ki je marsikaterega obiskovalca zvalil, da je nekaj tisočakov ceneje kupil to ali ono znamko radioapa-

rata, televizor, ali kar je pač še bilo moč najti v našem paviljonu, pa čeprav je morda prišel na sejem le zato, da bi si vse to samo ogledal. Seveda je bilo zategadelj ob naših paviljonih v Mariboru in Kranju vse dni polno navdušenih obiskovalcev. Predstavniki v paviljonih so imeli po ves dan dovolj dela, če

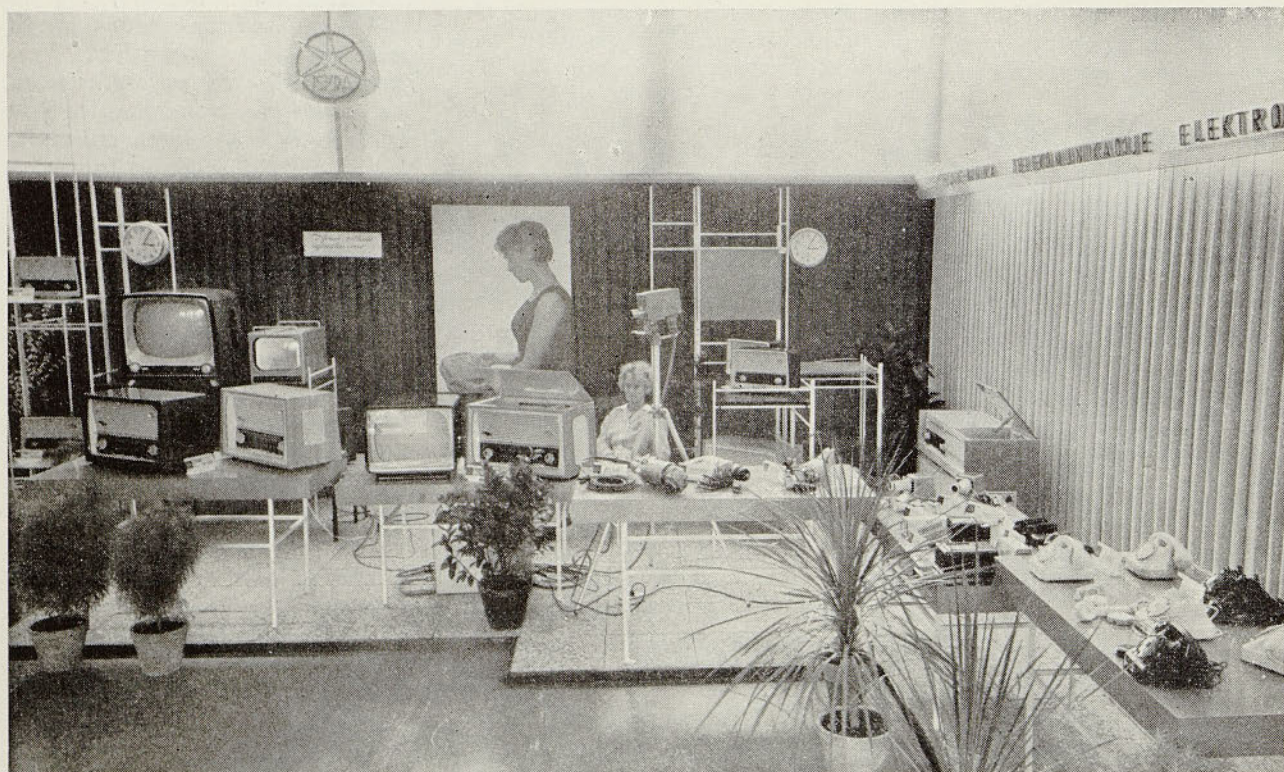
»Iskra« na Gorenjskem sejmu

»Iskra« na Mariborskem tednu

so hoteli sproti odgovarjati na številna vprašanja interesentov, ki se kar niso mogli odtrgati od naših ličnih, kvalitetnih in cenениh sprejemnikov.

Natanko sicer ne vem, kolikšno količino radijskih in televizijskih sprejemnikov ter drugih naših izdelkov so prodali na obeh sejmih,

neuradno pa sem ujel, da je bilo v Kranju in Mariboru prodanih skupno za nad 12 milijonov dinarjev naših izdelkov, kar je po svoje znak, da kupec vedno bolj zaupa in z veseljem sega po naših priznanih izdelkih.

Menim pa, da bi bil iztržek v Mariboru, še zlasti pa v Kranju, kjer je bilo zanimanje za naše izdelke že tako večje, boljši, če bi imeli naprodaj več tranzistorskih sprejemnikov znamke »Bled«. Po le-teh je bilo zelo živahno povpraševanje in tistih nekaj osamljenih vzorcev v paviljonih so hoteli odnesti že kar prvi obiskovalci, ki so se tik po otvoritvi sejma zgrnili okrog paviljonov »Iskre«. Torej drugič — na takle potrošniški sejem z zadostnimi količinami tega, kar si kupec od nas najbolj želi!

Ko sem obiskal sejem v Kranju, sem bil priča nakupu radijskega sprejemnika »Soča«. V prostor ob paviljonu, kjer je bilo skladišče naših izdelkov, je samozavestno prikorakal starejši, brkat možak, že na prvi pogled resen kupec, prava stara gorenjska grča. Po obveznem »Bog daj!«, je kar na kratko povedal, da bi rad tisti »nobel« aparat, ki mu pravijo »Soča«. »No, oče, za tega vam res ne bo žal, če ga boste kupili!«, je zažgolela prodajalka, vesela, da bo spet »kšeft«. Brž je vzela sprejemnik iz škatle, da bi ga pred kupcem preizkusila.

Mož ni rekel nobene. Potegnil si je bil po košatih brkih, nato pa

segel v žep po denar. Nagnil se je bliže k prodajalki in zaupno dejal: »Veste, saj bi moral kupiti marsikaj bolj nujnega, a hočem imeti tega šmenta! Rad poslušam vesele viže, a odkar se mi je sin oženil na Dolenjsko, harmoniko tako pogrešam. No, stara vem da me bo malo oklala, a ko bo slišala, kaj vse zmore tale reč, se bo omehčala tudi ona in bo vse prav! Namenil sem se, da iz Kranja ne pridem brez radioaparata!«

Poredno se je nasmehnil in pomežiknil: »Ga bom pa kak frakelj manj srknil, saj zdaj bo tako bolj prijetno doma ob radiu! Muziko bom pa le imel v hiši!«

Prodajalka je opravila potrebno »birokracijo«, mož pa je odšel ti-

Tov. Franc Leskošak-Luka in Boris Kraigher si ogledujeta razstavni prostor »Iskre« na gradbeniškem sejmu

Predsednik sejma in generalni direktor »Iskre« tov. Silvo Hrast odpira letošnji sejem sodobne elektronike

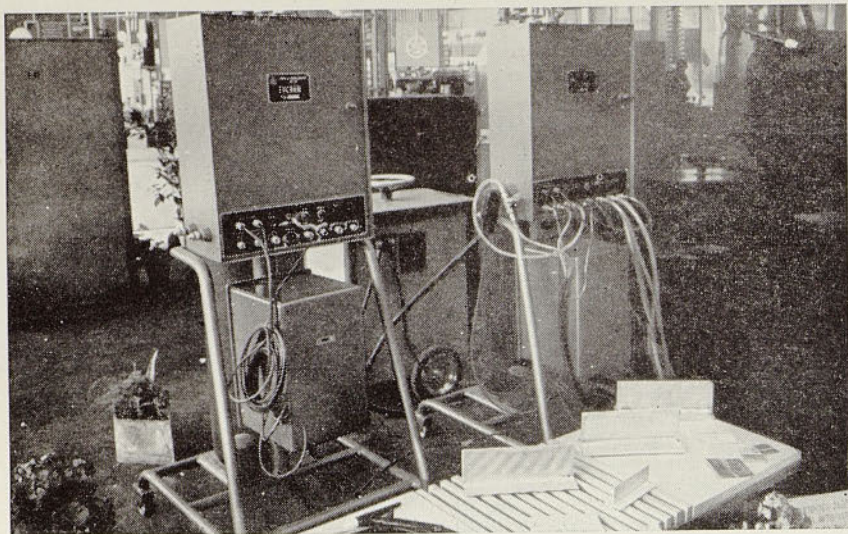
Detalj z našega paviljona v novi hali Gospodarskega razstavišča

sočake, vmes pa je »Soča« na pultu kot v vzpodbudo donela Avsenikovo poskočno polko. Vrli mož je, čeprav že od let malce upognjenega hrbta, segel po škatli z aparatom in si jo zadegal na rame. Kar nekam lahkotneje je utonil v množici obiskovalcev, ki so se gnetli po stopnišču.

Za konec pa še beseda o paviljonih. Morda bi bila v določenem pogledu lahko popolnejša, a na splošno sta zadovoljila, čeprav morda na račun svoje skromnosti. Glede na letošnje izkušnje pa sem prepričan, da bo naše podjetje v prihodnje uspešneje nastopalo tudi na takšnih potrošniških sejmih.

LETOŠNJI SEJEM SODOBNE ELEKTRONIKE

OSMI MEDNARODNI SEJEM »SODOBNA ELEKTRONIKA«

V dneh od 21. do 29. oktobra je bil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani osmi mednarodni sejem »Sodobna elektronika«.

Ta prireditev je znana v širokem tehničnem svetu zlasti zaradi tega, ker prikaže vsako leto domala vse tehnične novitete in dosežke s področij elektronike, telekomunikacij, avtomacije, merilne, vakumske in nuklearne tehnike v naši državi in izven nje.

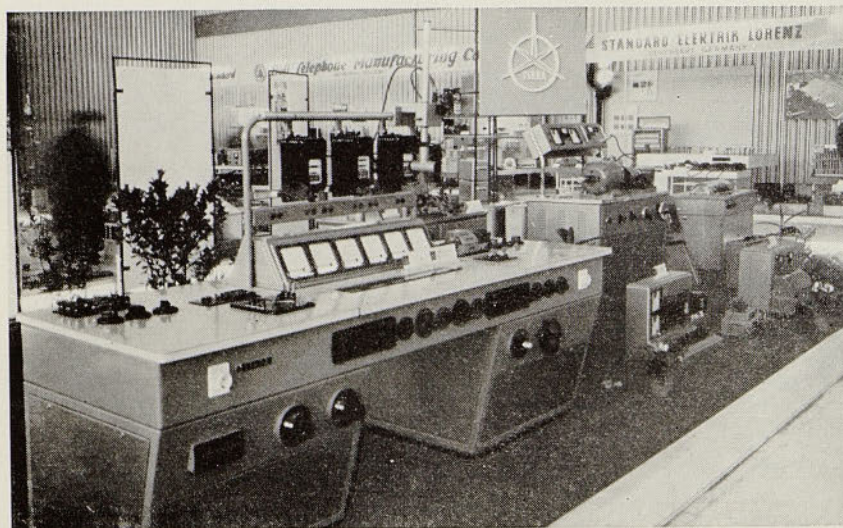
Letos je razstavljalo skupno 117 razstavljalcev, od tega 63 iz tujine. Zastopane so bile: Anglija, Avstrija, Belgija, Danska, Italija, Japonska, Nizozemska, Zvezna republika Nemčija, Nemška demokratična republika, Švedska, Švica in ZDA. Z dograditvijo hale B se je letos povečal razstavni prostor še za 1950 m², a so bili vsi pokriti prostori zasedeni.

Razstavljalci so v celoti zastopali vso jugoslovansko elektroindustrijo in smo pri tem ugotovili velik napredek v enem letu. Poseben razmah smo opazili pri industriji radijskih sprejemnikov in televizorjev. Na žalost pa tega ne moremo reči za magnetofone in kompletne glasbene skrinje (radijski sprejemnik, gramofon in televizor), ki jih praktično še nikjer ne izdelujejo.

Zanimivo je, da so letos prvič nastopili in sicer v hali »Jurček«, vsi trije jugoslovanski nuklearni inštituti z najnovejšimi instrumenti in napravami za ugotavljanje radioaktivnega sevanja.

»Iskra« je razstavljala v hali B skupaj s poslovnim združenjem »Avtomacija oziroma njenimi člani: TIÖ, ELEKTROSIGNAL, TOS, NIKO, ENERGOINVEST, Inštitut za elektroniko in avtomatiko in ITT STANDARD.«

Zaradi številnih izdelkov postavljenih na razmeroma majhnem prostoru so padli v oči le ekspoziti velikih oblik ali pa ekspoziti,

ki so imeli podrobno obrazložitev na napisnih tablah. Zavaljo tega so ostali skoraj nezapaženi številni novi, sicer majhni, a zelo pomembni izdelki kot n. pr. »mototester«, »avtotester«, »colorimeter« itd.

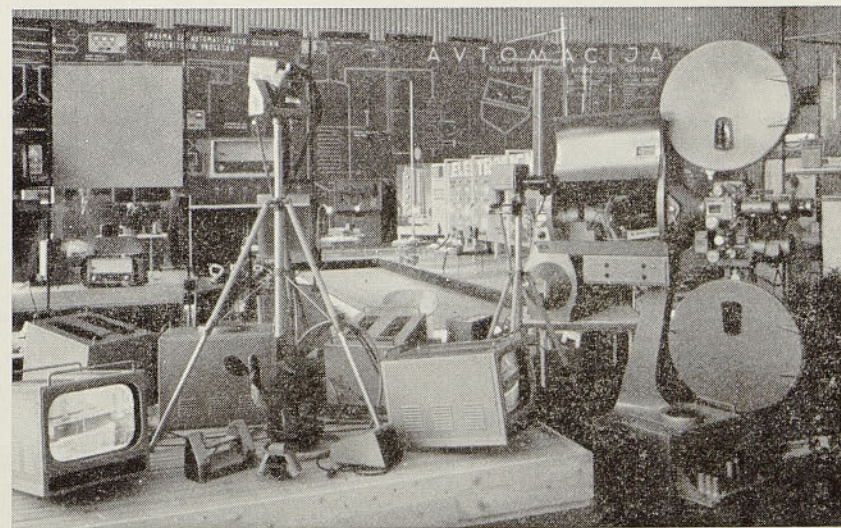
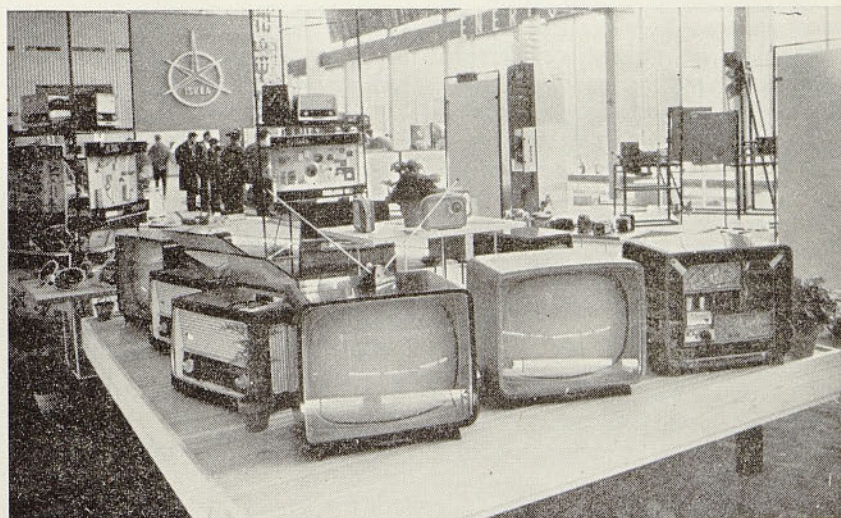
Tudi industrijska televizija ni imela nikake obrazložitve, zato so jo obiskovalci jemali le kot zanimivost, da vidijo na ekranu svoj obraz in ne vedoč za njen bodoči razvoj v industriji, ribištvu, prometu itd. Nujno je, da bodo imeli eksponati na bodočem sejmu več pismenih obrazložitvev, grafičnih prikazov in fotografij, tako, da si bo mimoidoči obiskovalec povsem sam ustvaril točno podobo o pomembnosti tega ali onega eksponata in s tem obsežnost celotnega dela tovarn »Iskra«.

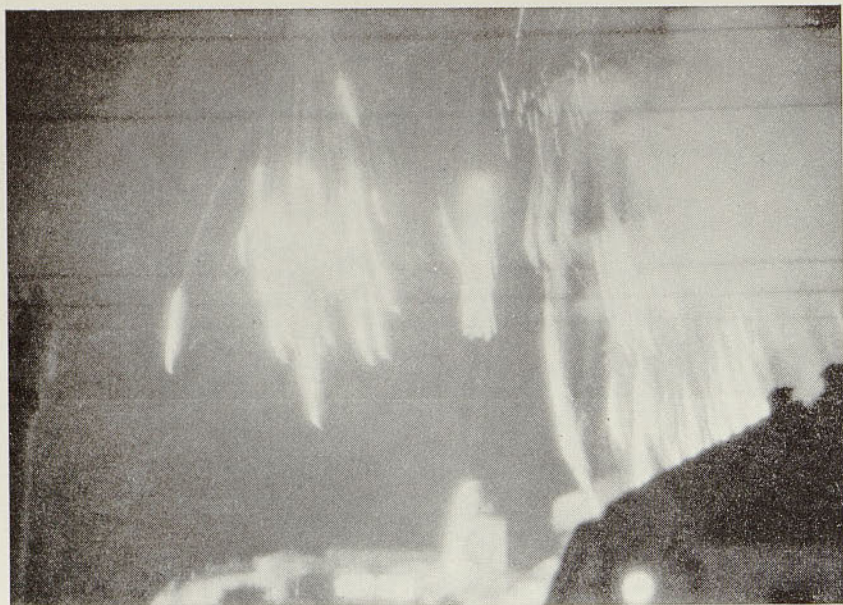
Obiskovalci so zelo občudovali aparaturi »Tigvar« in »Migvar« — napravi za električno argonsko varjenje, nadalje ŽAT Telefonsko centralo, signalno avtomatsko cestno napravo za Zagreb. Moramo pripomniti, da pri tej napravi nismo izkoristili velike aktualnosti, ki je trenutno v Ljubljani za postavitev semaforških naprav. Veliko pozornost so vzbujale tudi varnostne naprave proti vlamu in požaru in splošno vsi izdelki široke potrošnje, kot so radijski sprejemniki in televizorji.

Kot stalni vsakoletni spremljevalec sejmov »Sodobna elektronika« so bila številna strokovna posvetovanja. »Iskra« je tudi posebej organizirala niz predavanj, na katerih je skušala nestrokovnjakom čimbolj približati ustroj včasih sila zamotanih tehničnih naprav in prikazati njihovo raznovrstno uporabo.

Razstavljalci so sklenili na »Sejmu mnogo komercialnih zaključkov, da, celo veliko več kot na drugih sejmihi. Zaradi tega in velikega zanimanja, velja splošna ugotovitev, da je bil uspeh sejma zelo velik in pomeni tudi afirmacijo za pravilen in hiter razvoj elektroindustrije v naši socialistični domovini.

M. K.

Dvajset let je minilo, odkar je pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije in njenega odločnega, predanega vodstva, na čelu z maršalom Titom, vzplamtela socialistična revolucija naših narodov. — Kot nezadržan plamen, porojen iz tisočerih iskric upora po vseh delih zaslužnjene države, kot neustavljiva poplava, se je razbesnela borba našega delovnega človeka za osvoboditev izpod okovanih škornjev fašističnih okupatorjev in domačih, petolizniških izdajalcev ter neusmiljenih krvnikov lastnega naroda.

Težka, s krvjo, ognjem in stotisočimi žrtvami, je bila tlakovana pot revolucije, pot v svobodo, politično in ekonomsko, pot našega človeka v lepše življenje. To, kar je bilo v začetku videti za nas nepremagljivo in neuničljivo, je skozi trnova štiri leta okupacije in najtrše borbe padalo pod odločnimi pestmi naših partizanskih borcev in, ko je iz krvi in ognja porojena svoboda na široko odprla ustvarjalne možnosti, je naš svobodni delovni človek začel z vso vnemo in upornostjo graditi vse tisto, česar je bil oropan v predvojni Jugoslaviji in v času vojne.

Kot gobe po dežju so zrastle nove tovarne, šole, stotisoči novih stanovanj, železnice, tisoči kilometrov modernih cest, mostov in drugih objektov, ki jih je ustvaril naš strokovnjak in s katerimi smo svetu dokazali, da smo vredni svobod-

nega življenja in ustvarjanja, da smo se najodločneje borili za tisto, do česar imamo vso pravico in kar tudi zmoremo.

Revolucija, ki je terjala od naših narodov nemajhne žrtve, torej ni bila zaman in leta, ki smo jih preživeli v tem boju, sodijo v najsvejšo zgodovino naših narodov, ki so z golimi rokami razdejali okupatorski vojni stroj in zaustavili njegovo brezumno, strahotno uničevanje. Na vsakem koraku se danes lahko prepričaš o tem, kaj velikega nam je prinesla naša socialistična revolucija, zato je prav in nujno naši mladini obeležiti prav vse, kar je v zvezi z njo in z velikanskimi žrtvami in napori jugoslovanskih narodov, da lahko danes mirno delajo in ustvarjajo in da so

si s svojimi vrlinami in miroljubno politiko ustvarili v svetu takšen ugled.

Prav zaradi tega je vsa Jugoslavija najveličastneje proslavila to veliko zgodovinsko obletnico. — Težko bi bilo k temu dnevu organizirati nekakšno centralno, vsejugoslovansko ljudsko praznovanje, zato pa ni nič manjši učinek dosegla vrsta proslav in prireditev, ki so vsaka po svoje dostojno počastile

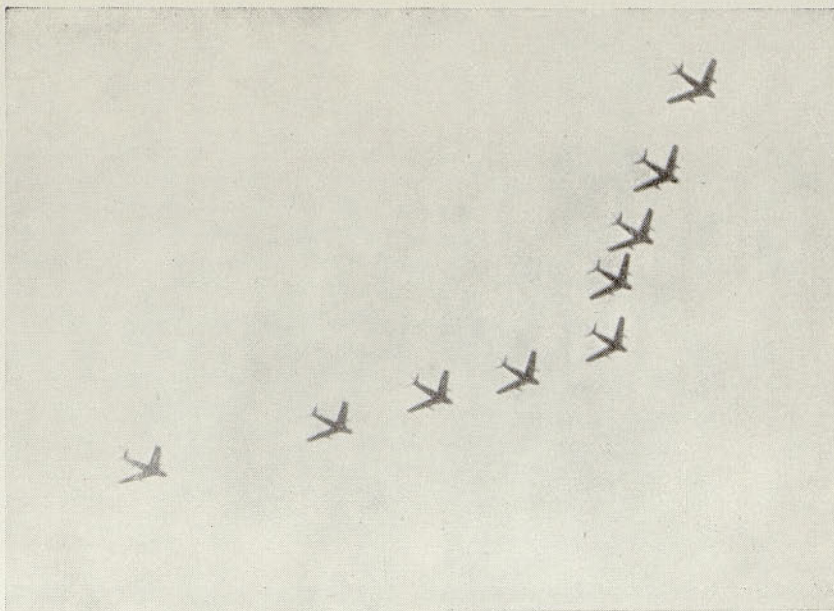
naše najslavnejše obdobje. Proslave, odkritja novih spomenikov, množična zborovanja, otvoritve novih industrijskih in drugih objektov

Zgoraj levo: Ognjemet z ljubljanskega gradu ob proslavi 20-letnice revolucije

Zgoraj in levo: dve skupini skulptur veličastnega spomenika, ki so ga odkrili v počastitev obletnice revolucije v Kranju

— vse to v dokaz, da nam je revolucija sveta in da ne bomo dopustili, da bi šlo v pozabo kar koli, kar je naš delovni človek pretrpel in žrtvoval za srečnejšo prihodnost.

Veličastna je bila proslava dvajsetletnice revolucije v Titovem Užicu, prav tako proslava v Ljubljani, na Poljanah nad Jesenicami, v Žužemberku, v slavospev ljudski revoluciji pa so izzvenele tudi vse večje in manjše proslave v naših

okupator skušal uničiti naš pravični boj za svobodo. Novi spomeniki in spominske plošče bodo poznejšim rodovom najzgovornejši tolmač velikega boja, boja iz katerega je vzklilo krvavo zasluženno lepše življenje slehernega izmed nas, ki so mu pri srcu koristi naših narodov. Naši umetniki so si prizadevali, da bi s temi spomeniki izrazili vso globino in moč narodnoosvobodilnega boja in borcev, iz katerih prerane smrti je vzklilo novo, svobodno življenje. In vsekakor najveličastnejši med novimi spomeniki v naši republiki je bil odkrit 30. julija

v Kranju, v mestu, kjer je sedež našega podjetja.

Toda ne samo to, tudi letalci, avtomobilisti in motoristi ter športniki — vsakdo je k proslavi dvajsetletnice revolucije prispeval svoj delež, kakor je socialistična revolucija tudi njim omogočila, da so dosegli tolikšen razmah in napredek. — In vse to, česar v skupih besedah o praznovanju 20-letnice naše socialistične revolucije nismo uspeli podrobneje prikazati, naj pokažejo slike z vseh vetrov, ki smo jih zbrali in objavili na teh straneh naše revije.

okrajih in občinah, v znanih partizanskih krajih, ob množičnih grobiščih padlih partizanov in talcev, z uničevanjem katerih je krvoločni

Zgoraj desno: eskadrilja reakcijskih lovcev in spodaj nastop težkih helikopterjev, ki so sodelovali na velikem letalskem mitingu v počastitev obletnice revolucije v Ljubljani

Zgoraj: še tretja skupina Dolinarjevih skulptur spomenika v Kranju

»Dragi tovariši!« Tako radi bi imeli televizor, kakršne izdelujete v Vaši tovarni. Sami smo že zbrali nekaj tisočakov, žal pa premalo, da bi ga kupili sami. Prav lepo Vas prosimo — morda nam Vi morete pomagati, da bi izpolnili to našo vrcčo in davno željo! Hvaležni Vam bomo za Vašo pomoč!

Približno tako, preprosto in iskreno je bila napisana prošnja pionirskega odreda »Jožeta Mihelčiča« na osemletki v Semiču naši prodajno servisni organizaciji v Ljubljani. Odgovorni tovariši so jo prebrali drug za drugim in nikogar ni bilo med njimi, ki ne bi imel razumevanja za prošnjo semiških pionirjev. Toda, stvar le ne gre tako zlahka!

Tovariši so sedli k posvetovanju. Ker je šlo za prošnjo pionirskega odreda, ki je zelo marljiv pri učenju, kakor tudi na kulturno-prosvetnem, športnem in drugih toriščih svoje dejavnosti, so odgovorni le nekako našli možnost in sklenili prošnji semiških pionirjev ugoditi!

Brž potem so pionirji odreda »Jože Mihelčič« prejeli dopis, katerega vsebine so bili na vso moč veseli. Vest, da jim bo »Iskra« tako zaželeni televizijski sprejemnik poklonila, da bi jih ob dvajsetletnici naše revolucije še bolj vzpodbudila k učenju in njihovem udeleževanju

nju, se je med njimi naglo razširila, celo do tistih, ki živijo v precej oddaljeni okolici Semiča. Med pionirji je zavladalo razumljivo veselje in zdaj so še bolj nestrpno čakali dne, ko bo na strehi njihove osemletke ponosno zrasla vitka televizijska antena. In to se je zgodilo 21. julija!

»Kombi« je iz Ljubljane zbrzel po gladki avtomobilski cesti do Novega mesta, potem po na novo asfaltirani cesti do Dolenjskih Toplic in po vijugasti, dokaj razdrapani cesti proti Semiču. Spremljalo nas je kislo, deževno vreme, vendar nam to ni kvarilo dobre volje, s katero smo hiteli izpolniti dano nam nalogo.

Vedeli smo, da nosimo v ta odmaknjeni delček slovenske zemlje, tolikanj proslavljeni v času narodnoosvobodilne vojne, televizor, izdelek naše tovarne, ki bo tam pionirjem, pa tudi starejšim s programi na svojem zaslonu, prinašal veselje in zadovoljstvo, tesneje jih

povezujoč z ostalo našo domovino in zamejstvom. Pričakovali smo, da bo naše snidenje s pionirji iz Semiča res prijetno in veselo. Nismo se zmotili.

Ko smo sredi Semiča pravkar hoteli vprašati skupino mož, kje pridemo do šole, nas je med njimi presenetil upravitelj šole.

»Vi ste gotovo iz »Iskre«?« je menil.

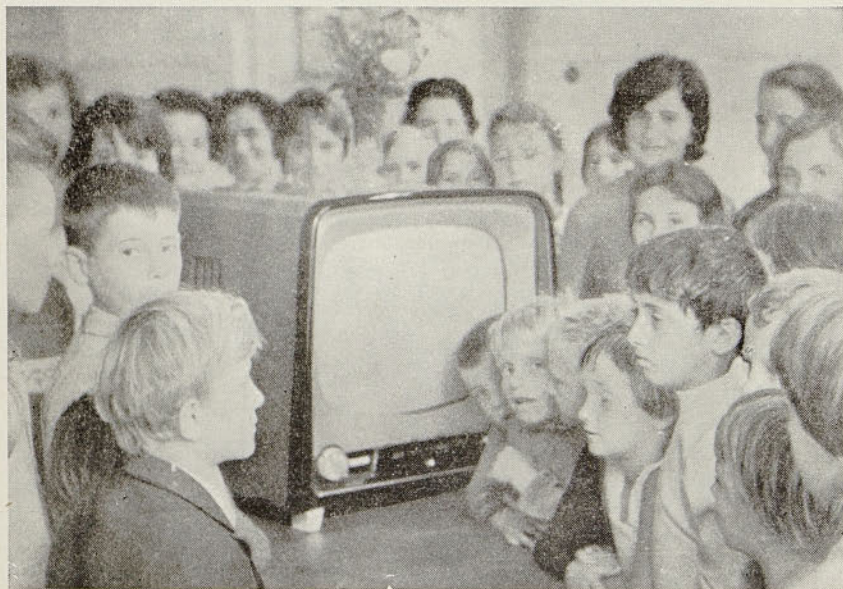
»Da, da, iz »Iskre«. Televizor smo vam pripeljali!«

Upravitelj šole in ostali so nas najprej povabili na kozarček. »Ta čas pa se bodo pionirji zbrali v šoli. Veste, ne smete zameriti, ne bo jih namreč toliko pri tem veselem dogodku za našo šolo. Veliko jih je, ki so doma v okoliških vaseh. Zdaj so počitnice in nekaterih niti ni doma, drugi spet pomagajo na polju. Toda, kolikor jih bo prišlo, bodo verjetno izrazili radost in hvaležnost vseh naših učencev, ki jim bo televizor prinašal prijetno razvedrilo. Tako velikega razumevanja vašega delovnega kolektiva resda nismo pričakovali. Otroci so kar skakali od veselja, ko so izvedeli za vsebino vašega pisma — da nam boste televizor poklonili. Res, kar težko je izraziti zadostno zahvalo za tako veliko razumevanje!«

Potem smo se odpeljali v šolo, na zunanje dvorišče in precej veliko, z lepo urejenimi sadnimi in cvetličnimi vrtni v ozadju. V razredu, kjer naj bi odslej poklonjeni televizijski sprejemnik našel svoje stalno mesto, se je medtem res že zbrala kopica pionirjev in pionirk, od najmlajših, do onih iz višjih razredov osemletke. Prav gotovo bi jih k temu velikemu dogodku za njihovo šolo prihitelo še več, toda bolj oddaljene je najbrže predvsem zadržal dež.

Posedli smo z otroki vred po starinskih, že močno dotrajanih in oguljenih klopih (komajda po velikosti ustreznim za otroke do 7 let starosti), katere bi jim — brez zamere! — odgovorni prosvetni organi v okraju že davno morali zamenjati z novimi, sodobnejšimi. Iz velike škatle sta monter in šofer

Okrog televizijskega sprejemnika so pričakujoče zasijale oči pionirjev

V SEMIČU

našega »Kombija« izmotala televizor znamke »Orion« in ga postavila na mizo. To njuno opravilo je slednjič spremljal globok in »masoven« — aaaaaaaah, kako je lep! In kako velika reč je to!»

Sekretar prodajno servisne organizacije »Iskre« je nato pozdravil navzoče pionirje in učiteljski zbor. Na kratko jim je povedal naj cenijo razumevanje našega delovnega kolektiva, ki jim je poklonil ta lepi dar. S svojim nadaljnjim učenjem in delom naj dokažejo, da so delavci »Iskre« delo svojih rok namenili pravemu pionirskemu odredu, ki to tudi v celoti zasluži. Potem jim je spregovoril še šef reklamnega oddelka prodajno servisne organizacije »Iskra« in jim televizor izročil na uporabo z željo, naj bi jih razveseljeval, kakor so si ta tako srčno želeli. Slednji je povzel besedo upravitelj šole, ki se je v imenu učencev osemletke in njihovih učiteljev znova zahvalil »Iskri« za prelepo darilo, nato pa sta se v imenu 378 učencev semiške osemletke zahvalili še dve pionirki. Večja je predstavnikoma »Iskre« poklonila v spomin ličen sodček s pristinim domačim vinom, manjša pa šopek cvetja.

Predstavniki Prodajno servisne organizacije »Iskre« ob zahvali pionirjev za televizijski sprejemnik

Medtem pa so bile vse mlade očke uprte v tovariša, ki sta si prizadevala čimprej opraviti vsa potrebna dela pri montaži antene in televizorja. Vsak premik njunih rok so pionirji spremljali z velikim zanimanjem in radovednostjo, kako bosta monterja to lepo politirano škatlo pripravila do poslušnosti in z njenega vzbočenega zaslona izvalila prvo, tako težko pričakovano sliko. Anteno sta kar brž spravila na svoje mesto, visoko na streho. Z nje je monter zavihtel klobčič ploščatega nylon kabla in ga nato potegnil do sprejemnika, namestil vtikač in slednjič je televizor že pokazal prve znake »življenja«. Žal je bilo tedaj še prezgodaj, da bi ujeli kakšno domačo ali tujo oddajo in se tako nismo mogli na lastne oči prepričati, kako so živahni pionirji sprejeli prvo oddajo na svojem novem sprejemniku. Prepričan pa sem, da nihče izmed njih ni šel prej domov, preden na zaslonu ni videl kakega prizora, za katerega je bilo pač vredno počakati.

Preden je napočil čas našega povratka, smo o vrlih pionirjih odreda »Jožeta Mihelčiča« na semiški osemletki izvedeli še marsikaj, zaradi česar je kar prav, da so prejeli

»To je pa naše skromno darilo!« sta korajžno dejali ljubki pionirki

v dar naš televizijski sprejemnik. V minulem šolskem letu na primer so dosegli 80-odstotni učni uspeh. Na šoli je skupno 378 učencev in učenek, ki obiskujejo pouk v dveh izmenah. Številni izmed njih prihajajo v šolo tudi iz po nekaj kilometrov oddaljenih vasi v okolici Semiča. V prostem času ne lenarijo, pač pa se marljivo udeležujejo v dramskem in lutkarskem krožku, prepevajo in gojijo razne športne panoge, šahirajo, prav vsi pa so člani pionirske organizacije in organizacije Rdeči križ. Še prav posebno delovni in uspešni pa so kot člani šolske kmetijske zadruge. V tej so vključeni številni pionirji in pionirke. Letos so sami posejali veliko zelenjave, pšenico in posadili krompir. Iz izkupička za prodane pridelke bodo predvsem nakupili semena za prihodnjo pomlad, kar pa jim ho ostalo bo šlo za potrebno orodje, katerega jim jeseni še ni uspelo kupiti iz iztržka za nabranih stroškov.

Za konec šolskega leta so priredili fizikalni nastop, dramski in lutkarski krožek pa sta uprizorila po eno, dobro uspelo igrico. Dobro so se odrezali tudi pevci. Pionirji odreda »Jože Mihelčič« se nadalje uspešno udeležujejo tudi vseh tekmovanj v okviru jugoslovanskih pionirskih iger. V program teh

Za slovo še posnetek, na veseli dogodek semiških pionirjev, ko se jim je izpolnila velika želja

tekmovanj so, čeprav z malo upanja, vstavili tudi nabavo televizorja. Prizadevali so si seveda na vse načine zbrati toliko tisočakov, da bi televizor kupili sami, vendar je bila ta vsota zanje le previsoka. S pomočjo učiteljev, ki so prispevali svoj delež, so nabrali nekaj nad 33 tisočakov. Zdaj, ko pa jim je »Iskra« poklonila televizor »Orion«, jim bo zbrani denar ostal, vendar ne za dolgo. Skušali bodo nabrati še kaj in potem so se odločili, da si bodo kupili magnetofon, ki ga bodo na šoli prav gotovo znali s pridom uporabiti.

Gre pa pionirskemu odredu »Jože Mihelčič« priznanje tudi za to, ker njegovi člani niti v šoli niti doma ne lenarijo. Menda ni nikogar med njimi, ki v prostem času ne bi prijel doma za trdo kmečko delo in tako po svojih močeh pomagal staršem. Na šolskem vrtu so obrezali sami vse sadno drevje, uredili gredice in nasadili cvetje, da je pogled na šolski vrt zares lep. Taki so ti semiški pionirji, veseli in živahni, marljivi pri učenju in delovni povsod, kjer jim priložnosti omogočajo, da se uveljavljajo. V svojih učiteljih in učiteljicah imajo dobre vodnike in tovariše, ki jim, kot je

videti, odprtih rok odpirajo pot v znanje in življenje. Tako je prav in tudi naš televizor bo pri tem odigral svojo vzgojno vlogo.

Ob slovesu so nam pionirji obljubili, da bodo na televizor pazili z vso skrbnostjo, saj pomeni zanje veliko pridobitev in novo vez s svetom izza semiških meja. Še naprej da bodo marljivi pri učenju in delovni na vseh področjih svojega pionirskega udejstvovanja. Vsi v en glas pa so nam rekli iskreno:

»Še enkrat — tisočkrat vam hvala za televizor in pridite nas jeseni obiskat. Videli boste, kako bomo skrbeli zanj in zvesto strmeli v njegov čudežni zaslon!«

Tudi mi smo jim ob odhodu marsikaj želeli, predvsem pa to, da bi jim čim prej uredili do skrajnosti zanemarjene učilnice, mize in stole, učila. Če so tako dobri učenci in uspešni tudi pri izvenšolskem delu, potem bi se z dobro voljo, tudi ob pomanjkanju sredstev, vendarle dalo kaj najti, da bi jim bilo učenje lažje, prijetnejše in šola tudi na videz bolj prijazna. To tembolj, ker so v vsakem pogledu vzorni in, ker na številnih novih šolah pri nas učenci prav ničesar ne pogrešajo, tu pa še poštenih klopi nimajo!

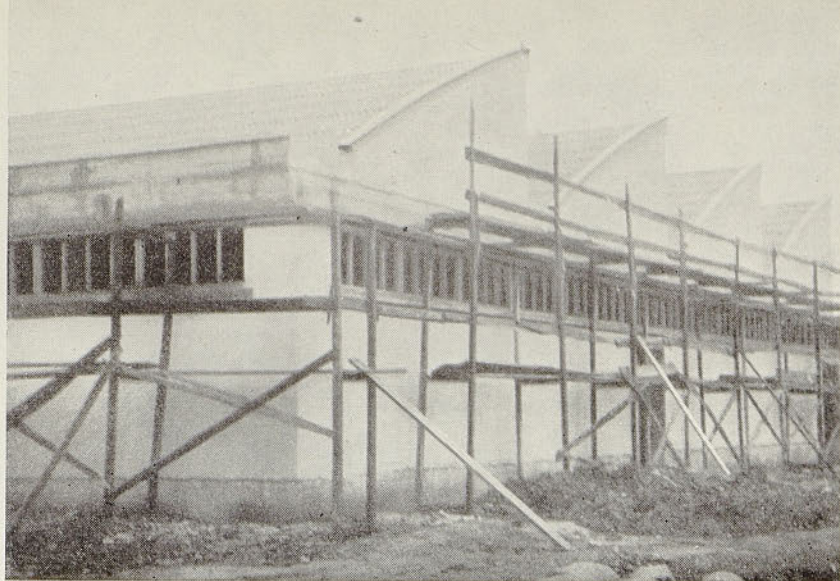
Želja uredniškega odbora, kakor tudi slehernega člana našega delovnega kolektiva je in mora biti, da bi bila naša revija »Iskra« v vseh svojih naslednjih izdajah kar najbolj pestra, zanimiva in veren odraz naporov naših delovnih kolektivov pri izpolnjevanju proizvodnih nalog, pri zadovoljevanju domačega in tujega tržišča ter pri rasti kakovosti naših izdelkov in širjenju njihove izbire. Sam uredniški odbor in strokovni sodelavci revije tem nalogam prav gotovo ne bodo kos, zato je nujno, da jim pri tem delu pomaga vsak član kolektiva. Dovolj nas je, ki bi v reviji lahko spregovorili o svojem delu, problemih, težavah in uspehih in predlogih, ki naj bi naše delo še izboljšali.

Pričakujemo torej resno in vsestransko sodelovanje, katero bo edino reviji v prihodnje zajamčilo zaželeno kakovost, pestrost in aktualnost, zato naj nihče na svojem, katerem koli delovnem mestu in v kateri koli poslovni enoti ali obratu, ne pozabi, da je kot član kolektiva dolžan pomagati in prispevati k temu, da bi imeli zares dobro revijo, iz katere bi bila najjasneje razvidna vsa naša dejavnost.

Pišite v »Iskra«, poročajte in sodelujte in s tesnim sodelovanjem nam bo to našo skupno željo zlahka uspelo uresničiti. Prispevki, ki jih objavljamo, so ustrezno honorirani, pošiljajte pa nam jih po najkrajši poti na naslov:

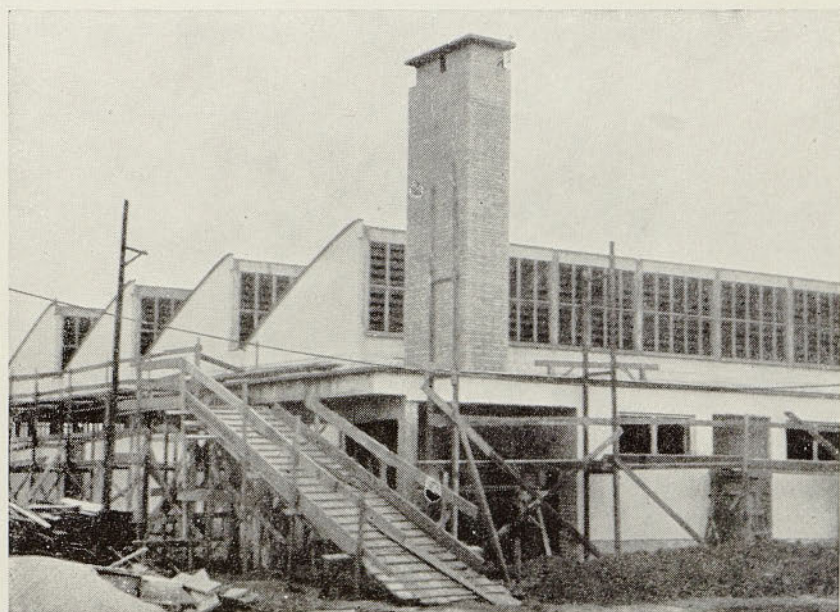
Uredništvo revije »Iskra« — Propagandna služba »Iskra«, Ljubljana, Trg VII. kongresa.

Pred tedni so na poslopiju nove Tovarne usmerniških naprav v Novem mestu dokončali zunanja gradbena dela

S KAMERO
PO TOVARNI
USMERNIŠKIH
NAPRAV
V NOVEM MESTU

V veliki montažni hali betonirajo tla, na katera bodo položili še ksilit

Na tem delu prvega objekta nove tovarne je toplarna za ogrevanje prostorov

»Iskra« — glasilo Industrije za elektromehaniko,
telekomunikacije, elektroniko in avtomatiko, Kranj
— Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik:
Sandro Pečenko — Naklada: 8300 izvodov — Tisk
in klišeji: Tiskarna »Gorenjski tisk«, Kranj